

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Horou

Stromy, živé ruky zeme
chcú sa dotknúť hviezd
v ich listoch nikdy nenájdeme
príbehy laní a prázdnych hniezd

Stromy, pokorné ramená prichýlia
s láskou vtáči spev
vždy zabolí vetva zlomená
odpustia pýchu aj všetok hnev

Horou sa stopy stratia
ľudský pach vdýchne kôra stromov
Horou všetko onemie
divoké srdce len tam cíti domov

Zuzana Smatanová

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Lesy a voda

Zmena klímy podľa meteorológov prinesie čoraz častejšie výkyvy počasia s extrémnymi zrážkami, dlhodobým suchom, teplotami atakujúcimi 40 stupňov Celzia, ale aj extrémne mrazy.

5. Rekordne teplý apríl komplikuje výsadbu

Máme za sebou jeden z najteplejších aprílov v histórii meteorologických meraní. Podnik LESY Slovenskej republiky vysadí v jarnej výsadbe iba okolo 10 miliónov stromčekov a z celkového plánu 16,2 milióna sa nezvykle veľká časť preniesie do jesennej výsadby.

Vyhodnotenie plnenia plánu výroby za 1. štvrtrok 2018

Plán obnovy lesa na 1. štvrtrok 2018 bol 441,03 ha, skutočnosť bola 469,13 ha, čo je plnenie plánu na 106,4%.

6. Preberanie prác v lesníckych činnostiach

Preberanie prác v lesníckych činnostiach považujem za jednu zo základných úloh vonkajšej prevádzky. Má zásadný vplyv na kvalitu vykonávaných prác.

8. Lesnícke dni vo Zvolene

Tohoročné Lesnícke dni vo Zvolene sa niesli v duchu výročia založenia spoločného štátu – Československej republiky.

Za kráľa stromov zvolili návštevníci Lesníckych dní buk

Hlasovania sa zúčastnilo 1654 návštevníkov, od ktorých buk získal 542 hlasov.

Ocenenie nášho dlhoročného spolupracovníka Viliama Stockmanna

Na pódium na zvolenskom námestí sa počas Lesníckych dní okrem iných postavil aj náš dlhoročný spolupracovník a prispievateľ časopisu Lesník, Viliam Stockmann.

9. Miroslav Kováč prvým laureátom ceny prof. Korpela

Počas slávnostného otvorenia XII. Lesníckych dní bolo do oficiálneho programu zaradené aj odovzdávanie ceny prof. Štefana Korpela pre obhospodarovateľov lesov v zmysle zásad hnutia Pro Silva.

10. Lesnícke dni zaplavili východ Slovenska

Lesnícke dni sa od ich piatkového zahájenia rozleteli do rôznych kútov Slovenska. V utorok sa presunuli so Revúcej, vo štvrtok už boli na východnom Slovensku, presnejšie na námestí v Prešove a na ďalší deň nimi ožil lesnícky náučný chodník v Sobranceckých kúpeľoch.

11. Začiatok turistickej sezóny v Skanzene zasypali mračná smrekového pelu
Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu zahájil v utorok 1. mája už 16-tu turistickú sezónu.

12. Levické poľovnícke dni ožili po ročnej prestávke – a znova aj pre deti
V minulom roku sa z viacerých príčin podujatie neuskutočnilo a povinná prehliadka poľovníckych trofejí bola mimo Levíc.

13. 17. ročník súťaže Zelený objektív

V ostatnom ročníku sa s súťažou zúčastnilo 304 súťažiacich s 878 fotografiami

14. Lesnícke vrecko prekypuje nápadmi

Stačí chvíľka fantázie, času, šikovné ruky a samozrejme lesnícke (či prírodovedné) vzdelanie a zábavná edukačná hra je na svete.

Redakčná rada

Ing. Vlastimil Rezek
Ing. Jozef Bystriansky
JUDr. PhDr. Marián Nosál, PhD.
Ing. Jozef Herud
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek

Redaktori:

Mgr. Anna Sliacka (as)
Ing. Milota Nádvořníková (mn)

Stáli prispievatelia:

Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Anna Sliacka

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/25
960 01 Zvolene
telefón: 0918/444 278
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Čas... jediný spravodlivý merateľ na svete. V poslednej dobe ako keby začal plynúť o čosi rýchlejšie. Niet času sa na chvíľku zastaviť, nie je ho dost na hľadanie informácií a bez nich nemožno tvoriť vlastné aspoň čiastočne objektívne názory. Nie je čas venovať sa nikomu a ničomu. Nedostatok pozornosti voči blízkym sa nahrádza materiálnymi, pomerne často značkovými vecami a IT-technológiami, ktoré sú skrátka in.

Mladým generáciám chýba pozornosť, chýbajú im informácie, a žiaľ, aj bežné zručnosti... Mnohí to všetko hľadajú napríklad na lesníckych dňoch či iných aktivitách pre deti, ktoré lesníci organizujú. Čím viac detí na stanovišti, tým menej informácií, a odrazu sa vytráca celá myšlienka vzdelávania (lesnej pedagogiky) a z aktivít sa pomaly stávajú tvorivé dielne. Rýchlo niečo vyrobiť, čo sa dá zobrať domov. Ale aspoň je možnosť otestovať si svoju zručnosť. Žiaľ, pri šetrení času často iniciatívu preberajú rodičia, a tým oberú svojho potomka o možnosť niečo sa manuálne naučiť. A to len preto, aby sa stihlo „čo najviac“...

Tak ako sa zručnosti a schopnosti detí pohybovať sa vo svete IT-technológii posúvajú milými krokmi vpred, tak rýchlo sa deti vzdávajú od existencie v reálnom svete. Na druhej strane sú stále povolania, ktoré denno-denne zápasia s realitou, a našťastie MY lesníci sme stále jej súčasťou. Tak ako sa aktívne staráme o naše lesy, tak ako nami vyprodukované financie živí tretí sektor, investujeme svoju životnú energiu a čas do aktívnej práce s deťmi a verejnosťou. Pretože čím viac sa ďalšie generácie od reality vzdialia, tým väčší nepochopení ostaneme.

15. S lapačmi do lesa

Lapače, lapáky, montáž, umiestnenie, teória a prax... to všetko si na vlastnej koži vyskúšalo desať študentov Strednej školy lesníckej a drevárskej v Lip-tovskom Hrádku a desať študentov z Gymnázia Andreja Sládkoviča z Banskej Bystrice

16. 60 rokov Odštepného závodu Námestovo

V roku 1958 došlo k prevzatíu všetkých urbárskych lesov do operatívnej správy na základe zákona SNR č. 2/1958.

17. Na výstave Silva Regina v Brne zastupovali LESY SR nákladniaky z OZLT

Medzinárodný veľtrh Silva Regina v Brne patrí k najväčším lesníckym a poľovníckym výstavám v strednej Európe.

15

19

18. Povojnový ústredný riaditeľ štátnych lesov na Slovensku

Prof., Ing. Ladislav Dérer – 120. výročie narodenia

140. výročie narodenia lesníka Ing. Vojtecha Konráda Janovického

19. Od stromu k zošitu

Vyhodnotenie projektu štátneho podniku LESY SR

20. Vývoj Oravského komposesorátu v období Slovenskej krajiny a Slovenského štátu

22. Sova

Príbeh so šťastným koncom

Pozvánka

23. Po lesných školách v Maďarsku

Takmer tri desiatky zamestnancov podniku LESY SR, najmä lesných pedagógov, sa koncom apríla zúčastnilo exkurzie v maďarských lesných školách s praktickými ukážkami aktivít s deťmi.

24. Pozvánka na výlet

Kamenný vodopád a kamenné more pod hradom Šomoška.

25. Doprava dreva lesnou železnicou IV

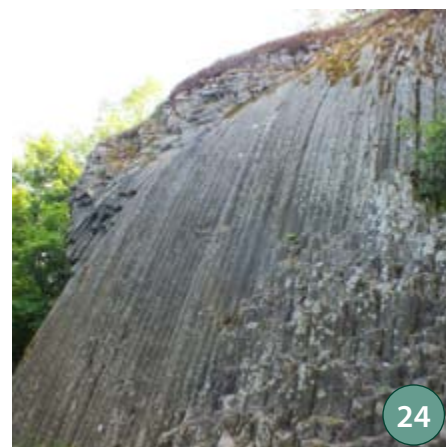
Ľubochňianska lesná železnica

26. Jazvec Mišo • Uveríte • Receptár

27. Kalendárium • Erby s nádychom lesa • Jubilea • Zasmejte sa

28. Chaos v podaní jednoduchosti

Sochy, ktoré zdôrazňujú chaos a krásu zároveň.

24

Lesy a voda

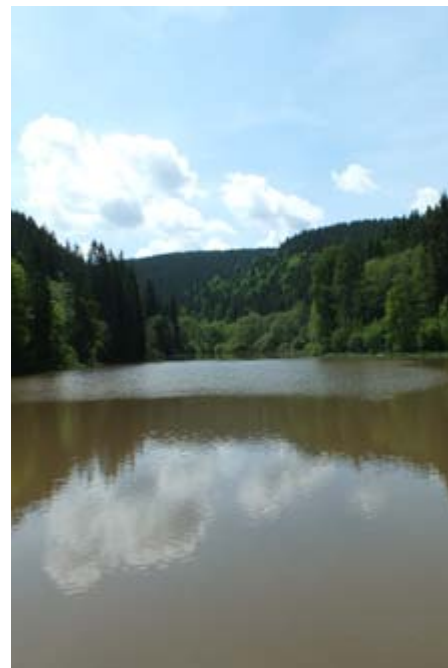
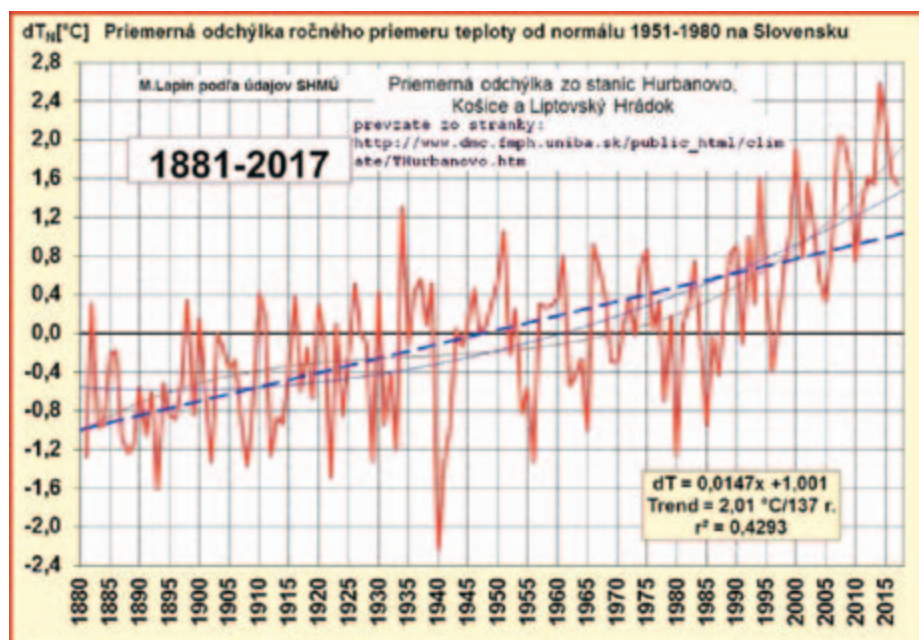
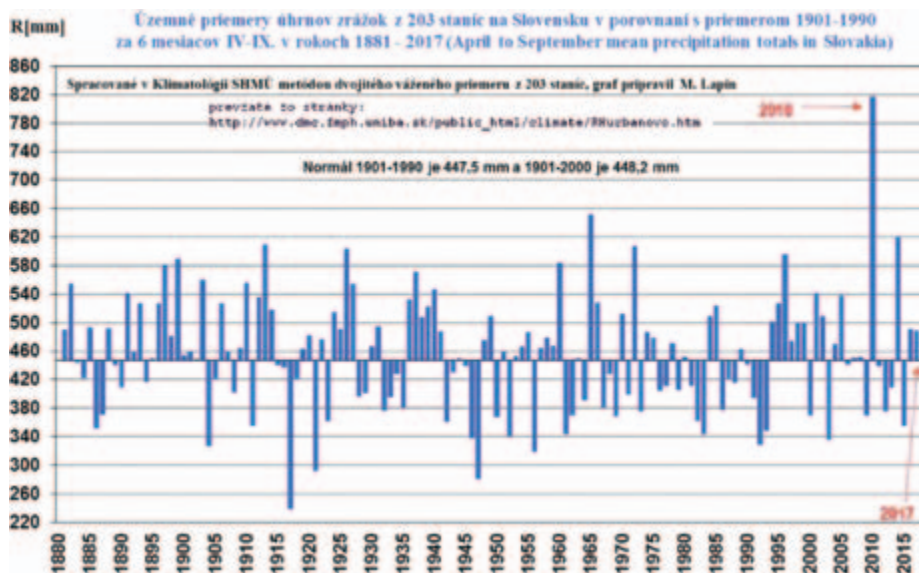
O tom, že lesy sú jedným z najdôležitejších prvkov vodného cyklu, netreba nikoho presviedčať. Lesný porast a lesná pôda sú prirodzeným rezervoárom vody, ktorý dokáže spomaliť odtok zrážok, a zadržanú vodu, ktorá sa nevyparí a nespotrebuje ju lesné porasty, dokáže postupne uvoľňovať. Najväčšiu retenčnú schopnosť majú mladé husté ihličnaté porasty, postupným prerieďovaním sa však zachytaná schopnosť lesa znižuje. To samozrejme nehovoríme o listnatých lesoch v zimnom období. Lesy v dobrej kondícii (hustý porast a nepresušená ani nepremáčaná pôda) dokážu zadržať krátkodobé intenzívne zrážky približne do 50 mm (50l na meter štvorcový). Tolko teória.

Skôr narodení spomínajú, že voľakedy bolo vody v potokoch viac. Znamená to, že viac pršalo? Výsledky dlhodobých pozorovaní hovoria, že nie.

Aj v minulosti sme zaznamenali na území Slovenska obdobia s podpriemernými zrážkami. Z posledných desiatich rokov boli iba štyri zrážkovo podpriemerné a šesť bolo nadpriemerných. Je však pravda, že v posledných dekádach sa čoraz častejšie stretávame s privalovými dažďami, ktoré síce naplnia ročný zrážkový priemer, no rýchlo odtečú.

Zmena klímy podľa meteorológov priniesie čoraz častejšie výkyvy počasia s extrémnymi zrážkami, dlhodobým suchom, teplotami atakujúcimi 40 stupňov Celzia, ale aj extrémne mrazy. O tom, že rastúca priemerná teplota nie je iba teória, ale aktuálna realita, svedčí ďalší graf.

Predpovede, žiaľ, nie sú priaznivé. Všetko totiž súvisí so všetkým. Rastúca teplota s extrémnymi výčini počasia – víchrícami,

privalovými zrážkami či dlhotrvajúcim suchom. Vysoké teploty s vyšším odparovaním zrážkovej vody a rýchlejšim vysychaním pôdy. Dlhotrvalý deficit vlhkosti v pôde s oslabením a odumieraním smrekov. Rozpad smrečín s rozsiahlymi holinami a ďalším vysychaním pôdy. A tak sa niektorým skôr narodeným zdá, že v potokoch bývalo viac vody.

Na starostlivosť o vodu sa bude v budúcnosti klást čoraz väčší dôraz. Zadržať privalové zrážky v krajine... v lesoch, na poliach, v mestách... ale aj v retenčných nádržiach bude stále naliehavšie.

LESY Slovenskej republiky spravujú v súčasnosti 16.751 kilometrov vodných tokov a ročne investujú do ich údržby viac ako pol milióna eur. Ovplyvňovanie hydrologického režimu sa však začína už v poraste. Rýchle opätovné zalesnenie holín, funkčné odrážky na lesných cestách či údržba retenčných nádrží sú každodennou súčasťou lesnej prevádzky.

Z väčších investičných akcií bude podnik realizovať tri opravy v celkovej hodnote viac ako milión eur. Dokončená bude rekonštrukcia vodnej stavby Spálenisko, rekonštrukcia vodnej nádrže rybník Fúgelka 2 a nakoniec oprava hrádze vodnej nádrže Račková.

Treba ešte pripomenúť, že po dlhých rokoch by sa mal od roku 2020 na základe zákona 364/2004 (Vodný zákon) zmeniť správca časti drobných vodných tokov (v prípade, ak pozemkami v správe podniku LESY SR nepreteká viac ako jedna polovica celkovej dĺžky drobného vodného toku alebo jeho uceleného úseku) z podniku LESY SR na Slovenský vodohospodársky podnik.

Rekordne teplý apríl komplikuje výsadbu

Máme za sebou jeden z najteplejších aprílov v histórii meteorologických meraní. Dokonca teplejší ako ten v roku 2009, konštatujú meteorológovia. Slovensko zasiahla vlna saharského piesku a na Záhorí teploty po prvý raz v tomto roku prekročili tropickú tridsiatku. A tak už nie je výnimkou aprílové kúpanie v prírodných nádržiac a rekreačné oblasti plné turistov.

To, čo časť obyvateľov poteší, iným robí vrásky na čele. Podnik LESY Slovenskej republiky vysadí v jarnej výsadbe iba okolo 10 miliónov stromčekov a z celkového plánu 16,2 milióna sa nezvyčajne veľká časť preniesie do jesennej výsadby.

„Je sucho a teplo,“ konštatuje Katarína Chválová z odštepného závodu Semenoles. Po relatívne dlhej zime sa stratilo jedno ročné obdobie a po Veľkej noci sme sa teplotne dostali priamo do leta. Nedostatok zrážok situáciu ešte väčšmi komplikuje. Sadenice rýchlo vyrašili, a to v kombinácii s nedostatkom pôdnej vlhky nie je priaznivý základ pre výsadbu.

Ku koncu apríla OZ Semenoles dodal pre odštepné závody 9,256 milióna kusov sadeníc, z toho 60% – 5,534 milióna – listnatých

drevín. Z ihličnanov mala pri výsadbe najväčšie zastúpenie borovica – 15% a smrek – 14% z celkového množstva dodaných sadeníc. Z listnatých drevín bol najžiadanejší buk – 36% a dub – 15%. „Predpokladáme, že niekoľko stotisíc sadeníc ešte naše OZ vysadia, no aj tak sa veľká časť výsadby presunie na jeseň,“ dodala Chválová.

Za bežných podmienok je najvhodnejším termínom na výsadbu nového lesa obdobie

apríl a máj, v meniacich sa klimatických podmienkach bude jesenná výsadba pravdepodobne čoraz preferovanejšia. OZ Semenoles pripravuje na jesenné výsadby aj veľkú časť obaľovaných sadeníc, ktoré sú síce drahšie, ale majú väčšiu šancu sa prijať. Z celkového množstva 16,2 milióna sadeníc produkuje OZ Semenoles v súčasnosti asi desať percent obaľovaných sadeníc.

-vr-

Vyhodnotenie plnenia plánu výroby za 1. štvrt'rok 2018

Pestovanie lesa

Plán obnovy lesa na 1. štvrt'rok 2018 bol 441,03 ha, skutočnosť bola 469,13 ha, čo je plnenie plánu na 106,4%. Spôsobené je to hlavne prekročením prirodzenej obnovy lesa o 191,87 ha (plán 123,2 ha, skutočnosť 315,07 ha).

Plán prečistiek (1689,63 ha) sa splnil na 102,2% (skutočnosť 1726,68 ha).

Výrazne sa hlavne z titulu prebiehajúceho verejného obstarávania nesplnilo čistenie plôch po ťažbe dreva (plán 541,05 ha, skutočnosť 158,99 ha).

Plánované priame náklady na 1. štvrt'rok 2018 (3,084 mil. €) sa splnili na 73% (skutočnosť 2,252 mil. €). Skutočnosť v 1. štvrt'roku 2018 je porovnateľná so skutočnosťou v sledovanom období v roku 2017 (2,315 mil. €).

Ťažba

Na 1. štvrt'rok 2018 bol naplánovaný celkový objem ťažby dreva vo výške 1,017 mil. m³. Skutočnosť bola 1,132 mil. m³, čo je plnenie na 111,4%. Prekročenie ťažby dreva je spôsobené hlavne snahou o spracovanie veternej kalamity na OZ Námestovo

a podkôrnikovej kalamity v rámci celého podniku v čo najväčšom rozsahu pred jarným rojením podkôrneho hmyzu. Objem vykonanej ťažby dreva v 1. štvrt'roku 2018 je porovnateľný s rovnakým časovým obdobím predchádzajúceho roka 2017 (1,129 mil. m³).

Z vyššie uvedených dôvodov sa nesplnil plán prebierok do 50 rokov (2459 ha) o 395 ha (skutočnosť 2064 ha), čo predstavuje plnenie plánu na 83,9%.

Odvoz dreva sme v 1. štvrt'roku 2018 splnili na 100,5% (plán 796.873 m³, skutočnosť 800.778 m³).

Priemerné priame náklady na výrobu 1 m³ dreva po OM boli v 1. štvrt'roku 2018 vo výške 13,18 €/m³, čo je v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2017 (12,81 €/m³) o 0,37 €/m³ viac.

Zásoby dreva k 31. 3. 2018 vzrástli na 469.863 m³. Z toho bola ihličnatá hmota v objeme 274.759 m³. Najviac zásob bolo na lokalite OM (295 310 m³). Podiel zásob z ročnej ťažby dreva bol 11,26%, z ročnej ihličnatej ťažby dreva 12,78%. Vysoké zásoby dreva boli spôsobené hlavne problémami s odbytom ihličnatej hmoty, spôsobenými prísýtením trhu s touto komoditou.

Alena Ábelová
odbor usmerňovania lesníckych činností

Preberanie prác v lesníckych činnostiach

Preberanie prác v lesníckych činnostiach považujem za jednu zo základných úloh vonkajšej prevádzky. Má zásadný vplyv na kvalitu vykonávaných prác. Na určitý čas sa od preberania upustilo, ale výsledky nesystematických kontrol ukázali, že to nebolo správne rozhodnutie. Preto sme od roku 2016 pristúpili k opätovnému preberaniu prác v lesníckych činnostiach.

Od 1. 5. 2016 platí v rámci LESOV SR, š. p., nová smernica na preberanie prác v lesníckych činnostiach. Podľa nej sa preberajú nasledovné lesnícke činnosti:

- obnova lesa
- mladé lesné porasty vo veku 2 (3) roky pred uplynutím doby na ich zabezpečenie
- zabezpečené mladé lesné porasty
- prerezávky, čistky
- prebierky do 50 rokov
- prebierky nad 50 rokov
- ťažba obnovná úmyselná
- náhodná ťažba vykonaná

V smernici sú určené konkrétne kritériá hodnotenia lesníckych činností. Kvalita prác sa hodnotí tromi stupňami:

- vyhovujúca kvalita (1)
- podmienenčne vyhovujúca kvalita (2)
- nevyhovujúca kvalita (3)

V š. p. LESY SR máme tri úrovne preberania prác:

- preberanie prác na úrovni LO
- preberanie prác na úrovni LS
- preberanie prác na úrovni OZ

Na úrovni LO preberá vedúci LO všetky lesnícke činnosti najneskôr do obdobia vyhotovenia účtovných dokladov.

Na úrovni LS sa práce preberajú priebežne mesačne v nasledujúcom minimálnom rozsahu:

- obnova lesa 100% (pri väčších úlohách postačuje 20 ha)
- mladé lesné porasty vo veku 2 (3) roky pred uplynutím doby na ich zabezpečenie 100% (pri väčších úlohách postačuje 20 ha)
- zabezpečené mladé lesné porasty 100% (pri väčších úlohách postačuje 20 ha)

- prerezávky a čistky 100% (pri väčších úlohách postačuje 60 ha)
- prebierky do 50 rokov 100% (pri väčších úlohách postačuje 100 ha)
- prebierky nad 50 rokov 100% (pri väčších úlohách postačuje 100 ha)
- ťažba obnovná úmyselná 50%
- náhodná ťažba vykonaná 30%

Na úrovni OZ sa práce preberajú v priebehu roka v nasledovnom rozsahu:

- obnova lesa 10% (pri väčších úlohách postačuje 20 ha)
- mladé lesné porasty vo veku 2 (3) roky pred uplynutím doby na ich zabezpečenie 10% (pri väčších úlohách postačuje 30 ha)

Vyhodnotenie kontrolného preberania prác LESOV SR, š. p., na úrovni LS za 2. polrok rok 2016

Výkon	Skutočný rozsah výkonu	Skutočne prevzaté		Prevzaté v kvalite		
	ha	ha	%*	1 (%)	2 (%)	3 (%)
Obnova lesa	2 497,23	2 414,74	96,70	94,74	5,26	
Nezabezpečené MLP	6 484,95	3 573,36	55,10	92,74	7,26	
Zabezpečené MLP	5 512,95	2 893,40	52,48	94,85	5,15	
Prerezávky a čistky	6 291,09	8 848,95	140,66	92,58	7,42	
Prebierky do 50 rokov	5 722,04	9 260,33	161,84	69,43	30,57	
Prebierky nad 50 rokov	5 722,04	9 260,33	161,84	69,43	30,57	
Ťažba obnovná úmyselná	700 168,43	867 452,29	123,89	94,05	5,95	
Náhodná ťažba vykonaná	1 024 099,76	689 317,39	67,31	90,28	9,72	

Poznámka: %* – percento je aj nad 100%, nakoľko niektoré OZ prebrali aj časť výkonov z 1. polroka 2016

Vyhodnotenie kontrolného preberania prác LESOV SR, š. p., na úrovni OZ za 2. polrok 2016

Výkon	Skutočný rozsah výkonu	Skutočne prevzaté		Prevzaté v kvalite		
	ha	ha	%	1 (%)	2 (%)	3 (%)
Obnova lesa	2 497,23	598,85	23,98	90,57	9,43	
Nezabezpečené MLP	6 484,95	1 251,10	19,29	91,43	8,57	
Prerezávky a čistky	6 291,09	3 071,70	48,83	90,69	9,31	
Prebierky do 50 rokov	5 722,04	2 930,12	51,21	93,29	6,71	
Prebierky nad 50 rokov	6 745,00	1 816,32	26,93	89,33	10,67	
Ťažba obnovná úmyselná	700 168,43	191 051,58	27,29	89,79	10,21	
Náhodná ťažba vykonaná	1 024 099,76	228 806,05	22,34	92,42	7,58	

Vyhodnotenie kontrolného preberania prác LESOV SR, š. p., na úrovni LS za rok 2017

Výkon	Skutočný rozsah výkonu	Skutočne prevzaté		Prevzaté v kvalite		
	ha	ha	%	1 (%)	2 (%)	3 (%)
Obnova lesa	6 764,39	2 658,37	39,30	92,15	7,78	0,07
Nezabezpečené MLP	5 232,30	3 051,58	58,32	85,58	14,24	0,18
Zabezpečené MLP	3 856,22	2 838,76	73,62	93,29	6,71	
Prerezávky a čistky	12 631,52	8 410,61	66,58	90,19	9,70	0,11
Prebierky do 50 rokov	12 343,14	9 583,85	77,65	94,92	5,08	
Prebierky nad 50 rokov	11 501,34	8 510,07	73,99	94,68	5,32	
Ťažba obnovná úmyselná	1 596 465,90	970 181,25	60,77	96,54	3,46	
Náhodná ťažba vykonaná	2 000 488,05	763 073,51	38,14	86,20	13,44	0,36

Vyhodnotenie kontrolného preberania prác LESOV SR, š. p., na úrovni OZ za rok 2017

Výkon	Skutočný rozsah výkonu	Skutočne prevzaté		Prevzaté v kvalite		
	m ³	m ³	%	1 (%)	2 (%)	3 (%)
Obnova lesa	6 764,39	675,46	9,99	85,42	14,34	0,24
Nezabezpečené MLP	5 232,30	992,94	18,98	89,92	10,08	
Zabezpečené MLP	3 856,22	556,34	14,43	88,34	11,66	
Prerezávky a čistky	12 631,52	2 957,30	23,41	88,14	11,54	0,32
VÚ – 50 rokov	12 343,14	2 933,45	23,77	96,64	3,36	
VÚ + 50 rokov	11 501,34	2 086,04	18,14	92,82	7,18	
Ťažba obnovná úmyselná	1 596 465,90	187 494,01	11,74	96,02	3,98	
Náhodná ťažba vykonaná	2 000 488,05	250 100,23	12,50	95,31	4,13	0,56

- zabezpečené mladé lesné porasty, ktoré boli vo veku 2 (3) rokov pred uplynutím doby na ich zabezpečenie ohodnotené v rámci kontrolného preberania prác na LS horšou známkou ako 1 – 10% (pri väčších úlohách postačuje 30 ha)
- prerezávky a čistky 20% (pri väčších úlohách postačuje 100 ha)
- prebierky do 50 rokov 20% (pri väčších úlohách postačuje 200 ha)
- prebierky nad 50 rokov 10% (pri väčších úlohách postačuje 100 ha)
- ťažba obnovná úmyselná 5%
- náhodná ťažba vykonaná 10%

Po ukončení preberania prác sa vypracováva záverečné hodnotenie kvality prác za LS a OZ, ktoré sa zasielajú aj na odbor usmerňovania lesníckych činností GR. Nasledujúce tabuľky poukazujú na rozsah a kvalitu prebratých prác za LESY SR, š. p., Banská Bystrica, za 2. polrok 2016 a rok 2017.

Keďže je preberanie prác po viacerých rokoch útlmu opäť vo svojej počiatkovej fáze, nie je zrejme možné skonštatovať, že je hodnotenie zo strán LS a OZ úplne relevantné. Naznačujú tomu aj kontroly preberania prác, ktoré na jednotlivých OZ vykonáva odbor usmerňovania lesníckych činností. V roku 2017 z troch kontrolovaných OZ dostali dva za prebranie prác v ťažbovej činnosti protokoly.

Úlohou preberania prác v lesníckych činnostiach je zabezpečiť autoregulačnú schopnosť systému riadenia a prevenciu nedostatkov. Vzhľadom na vyššie uvedené a vzhľadom na to, aby sa zabezpečila jednotnosť a relevantnosť preberania prác na úrovni LS a OZ, bude odbor usmerňovania lesníckych činností vo zvýšenej miere pokračovať v kontrole preberania prác v lesníckych činnostiach.

Alena Ábelová
odbor usmerňovania lesníckych činností

14. ročník
celoslovenskej súťaže lesníkov
... NAJ HORÁR ...

LESY Slovenskej republiky
štátny podnik
Banská Bystrica

STIHL®

v spolupráci s
Obec DONOVALY
EHC SERVICE

*Memoriál Jozefa Dekreta Matejovie,
na ktorý si Vás dovoľujeme pozvať*

*Dňa 25.5.2018 so začiatkom o 9.00 hod sa stretne
široká lesnícka verejnosť a pozvaní hostia v areáli Chaty Lesy Donovaly
aby znova preverili vedomosti a schopnosti našich horárov.
Svoju účasť alebo neúčasť je nutné potvrdiť
na e-mail: marta.haviarova@lesy.sk, mobil : 0918 334 505
Vyslovujeme presvedčenie, že spolu s nami strávite príjemné chvíle
v peknom horskom prostredí.*

Pozvánka

Organizačný výbor OZ SLOVENSKÁ LUPČA

Lesnícke dni vo Zvolene

STOROČNÉ LETOKRUHY 1918 – 2018

Tohoročné Lesnícke dni vo Zvolene sa niesli v duchu výročia založenia spoločného štátu – Československej republiky, a tejto téme bol čiastočne prispôsobený aj ich obsah. Podujatie obohatili aj českí hostia, ktorými boli lesní pedagógovia spolu so študentmi Strednej lesníckej školy v Hranicích, ako aj trubačský súbor Markázini. Historický nádych podujatia dotvorili nielen dobové kostýmy a uniformy, ale aj ukážky starého lesníckeho náradia, prístrojov a pomôcok.

„V tomto roku Česká a Slovenská republika oslavujú jeden úžasný spoločný historický sviatok, a to je sto rokov od založenia spoločného štátu. Pripomenieme si tu históriu a tradície slovenského a českého lesníctva a súčasnú spoluprácu slovenských a českých lesníkov. Minulosť lesníctva na Slovensku aj v Čechách má hlboké korene. Celé generácie lesníkov systematicky pestujú a zveľaďujú naše lesy a snažia sa zabezpečiť rovnováhu medzi požiadavkami spoločnosti

Za kráľa stromov zvolili návštevníci Lesníckych dní buk

„Chceli by sme, aby vyhral smrek,“ hovorili dievčatá, ktoré usmerňovali hlasovanie. Ich favorit však nakoniec skončil až na treťom mieste za víťazným bukom a druhým dubom. Súčasťou tohoročných lesníckych dní vo Zvolene bolo okrem iných aktivít aj hlasovanie účastníkov o titul „kráľ stromov.“ Návštevníci Lesníckych dní si mohli vybrať medzi bannermi s fotografiami smreka, duba, buka a javora. Prečo vybrali práve buk? Tu je niekoľko zdôvodnení od hlasujúcich: „Je najčastejšou drevinou na Slovensku a každý ho spozná.“ „Je pekne symetrický a najzelenší.“ „Možno preto, že na fotografii je súčasťou lesa.“

Hlasovania sa zúčastnilo 1654 návštevníkov, od ktorých buk získal 542 hlasov. V tesnom závесе skončil na druhom mieste dub so 480 hlasmi.

Nešlo však iba o hlasovanie. Organizátori Lesníckych dní si mohli podľa počtu hlasov urobiť približný odhad o počte návštevníkov podujatia, a najmä deti sa zasa mohli naučiť, ako vyzerajú v prírode naše najbežnejšie dreviny. -vr-

a udržiavaním biologickej diverzity a zdravia lesných ekosystémov. Hoci lesné hospodárstvo od svojich počiatkov prechádzalo rôznymi zmenami, hlavné lesnícke činnosti, ako pestovanie lesa či ochrana lesa, sa v duchu úcty k lesom nepretržite zachovávali a my sme presvedčení, že to bude tak aj naďalej,“ povedal na úvod Lesníckych dní generálny tajomník služobného úradu Ministerstva pôdohospodárstva Jaroslav Regec.

Nezostalo však iba pri histórii. Zvolenské Námestie SNP zaplnili stánky s lesnou pedagogikou, sokoliari, kynológovia. Deti si mohli zasadiť a odnieť domov „svoj“ stromček, vyskúšať si strelbu z luku, poskladať papierový klobúčik alebo hlasovať za najkrajší strom.

Tradičnou súčasťou programu boli aj vystúpenia hudobných a tanečných súborov a vo večerných hodinách návštevníkom zahrali Dávid Bílek so skupinou MED a skupina Vidiek. -vr-

Ocenenie nášho dlhoročného spolupracovníka Viliama Stockmanna

Slávnostné otvorenie Lesníckych dní prišlo v piatok 20. apríla niekoľko ocenení. Na pódium na zvolenskom námestí sa okrem iných postavil aj náš dlhoročný spolupracovník a prispievateľ časopisu Lesník, Viliam Stockmann.

Jubilejnú plaketu za celoživotný prínos lesníctvu odovzdal Viliamovi Stockmannovi generálny riaditeľ NLC Ľuboš Halvoň. „História lesníctva u nás je veľmi bohatá a k jeho rozvoju prispelo veľa lesníckych osobností. Svojím dlhoročným úsilím sa Viliam Stockmann zaslúžil o podrobné zmapovanie lesníckej histórie,“ povedal Halvoň.

Generálny riaditeľ NLC mal na mysli najmä encyklopedické diela oceneného lesníka „Dejiny lesníctva na Slovensku“ a „Dejiny lesníckeho školstva v Banskej Štiavnici.“ Hoci ide o rozsiahle publikácie s takmer tisícov strán informácií a fotografických dokumentov, nie sú to jediné diela tohto autora. Na svojom

konte má viac ako desiatku ďalších kníh z oblasti lesníctva a ochrany prírody.

V súčasnosti pracuje na doplnenom vydaní knihy Historické lesnícke osobnosti.

„História je veľmi zaujímavá, ale lesnícka história, to je koláč s hrozičkami z celej histórie. Práve preto ma tak zaujala,“ povedal Stockmann pri preberaní ocenenia. „Viete, vo ôsmom decéniu života je každé ocenenie veľmi príjemné a som zaň veľmi vďačný,“ dodal. -vr-

Miroslav Kováč prvým laureátom ceny prof. Korpela

Počas slávnostného otvorenia XII. Lesníckych dní 2018, ktoré sa uskutočnilo 20. apríla 2018 na Námestí SNP vo Zvolene, bolo do oficiálneho programu zaradené aj odovzdávanie ceny prof. Štefana Korpela pre obhospodarovateľov lesov v zmysle zásad hnutia Pro Silva. Udeľovanie ceny prof. Štefana Korpela je novým počínom TU vo Zvolene, ktorým si chce pripomenúť význam tejto osobnosti nielen v rozvoji lesníckej vedy v oblasti pestovania lesa a výskumu slovenských pralesov, ale aj pri založení celoeurópskeho hnutia Pro Silva, zameraného na prírode blízke obhospodarovanie lesov, ktorého bol jedným z iniciátorov pred takmer tromi desiatkami rokov.

Prvým laureátom tejto ceny sa stal **Miroslav Kováč, pestovateľ OZ Prešov**, ktorý ju prevzal z rúk dekana Lesníckej fakulty Viliama Pichlera. O udelení ceny práve jemu spomedzi 12 navrhnutých kandidátov rozhodlo deväťčlenné kuratórium, zložené z predstaviteľov lesníckej vedy, výskumu a predovšetkým praxe, reprezentovanej zástupcami LESOV SR, š. p., ako aj nešťátnych subjektov. V štatúte ceny sa uvádza, že je udeľovaná lesníkom, obhospodarovateľom alebo majiteľom lesov za vynikajúce výsledky dosiahnuté pri obhospodarovaní lesov v zmysle zásad Pro Silva, za prácu pri prezentácii a propagácii štruktúr takýchto lesov, ako aj za zodpovedný a príkladný postoj a vzťah ku zvereným lesom pre nasledujúce generácie. V práci Miroslava Kováča všetky tieto atribúty nachádzame.

Podstatnú časť svojho lesníckeho pôsobenia pracoval ako vedúci lesníckeho obvodu, kde začínal s prírode blízky spôsobom hospodárenia v porastoch, v ktorých je dnes založený jeden z najreprezentatívnejších objektov Pro Silva na Slovensku Kráľovčák. Svoje pôsobenie v tomto smere hospodárenia neskôr rozšíril ako pestovateľ a ťažbár na lesnej správe, no predovšetkým ako pestovateľ odštepného závodu, kde od roku 2005, keď začal zastávať túto funkciu, sa s vervou pustil do presadzovania myšlienok Pro Silva na značnom teritóriu východného Slovenska, ktoré OZ Prešov obhospodaruje.

Svojím aktívnym prístupom sa pričínal o to, že **OZ Prešov má vedúce postavenie v zakladaní objektov Pro Silva s počtom 34 a rozlohou vyše 7000 ha**, pričom v tomto procese sa naďalej angažuje. Aktívny je tiež pri tvorbe nových PSL, kde v styku s ich vyhotovovateľmi zabezpečuje plánovanie vhodných prírode blízkych hospodárskych opatrení v porastoch Pro Silva. Je v častom kontakte s lesníkmi, kde priamo v teréne s nimi konzultuje realizáciu týchto opatrení,

príčom využíva nielen individuálny prístup, ale aj formu hromadných akcií, ktoré pod názvom „Lesnícke dni Pro Silva“ sa konali v rokoch 2014, 2015 a 2017 s rôznou tematikou prírode blízkeho hospodárenia a zúčastnilo sa ich už stovky pracovníkov lesníckej prevádzky nielen domáceho OZ Prešov. V súhrne možno konštatovať, že Miroslav Kováč touto svojou prácou významnou mierou prispel k pozitívnej zmene v myslení a konaní lesníckej prevádzky v prospech hospodárenia prírode blízky spôsobom.

Cena je v správnych rukách, no neznamená to, že Miroslav Kováč je jediný, ktorého prácu možno takto vysoko hodnotiť. I ostatní kandidáti každý svojou mierou na svojom pôsobisku prispeli k tomu, že prírode blízke hospodárenie v zmysle zásad hnutia Pro Silva sa na Slovensku pevne etablovalo ako progresívny a perspektívny spôsob obhospodarovania našich lesov. Takže do roka sa môžeme tešiť na ďalšieho laureáta ceny prof. Korpela, ktorého lesnícka verejnosť navrhne na túto poctu.

Rudolf Bruchánik

Lesnícke dni zaplavili východ Slovenska

Lesnícke dni sa od ich začatia v piatok 20. apríla na námestí vo Zvolene rozleteli do rôznych kútov Slovenska. V utorok sa presunuli so Revúcej, vo štvrtok už boli na východnom Slovensku, presnejšie na námestí v Prešove, a ďalší deň nimi ožil lesnícky náučný chodník v Sobraneckých kúpeľoch.

Regionálne lesnícke dni v Revúcej patria už dlhé roky k tradičným podujatiam tohto regiónu a nebolo to inak ani v tomto roku. Lesníci z OZ Revúca v spolupráci s mestom a ďalšími organizáciami pripravili za slnečného počasia zaujímavé dopoludnie so súťažami pre jednotlivé školy. Žiaci si tak mohli napríklad porovnávať svoje vedomosti v poznávaní jednotlivých lesných drevín, ich listov a plodov, svoju šikovnosť a pozornosť si vyskúšali pri hľadaní drôtených „červíkov“ a ich zbieraní do hniezda a svoje sily si zmerali aj na prekážkovej dráhe „Lesníkov chodník“.

Veľký záujem o stretnutie s lesníkmi, nové zážitky a informácie o lese napriek daždivému počasiu prilákali na prešovské námestie viac ako 400 detí. O program sa postarali lesníci a lesní pedagógovia z OZ Prešov, OZ Košice, OZ Rožňava, OZ Vranov, OZ Sobrance a z GR. Lesnícke klobúky aspoň čiastočne chránili pred kvapkami dažďa, i keď viac pomohli daždníky. Mokré súťažné lístky sa i napriek tomuto vrtochu počasia plnili pečiatkami. Nazbierať všetky písmenká nebolo vôbec

ľahké. A ľahké to nemal ani organizujúci závod, veď zabezpečiť toľko stanovišť, aby sa po ich absolvovaní objavilo na súťažnom lístku heslo: HISTÓRIA LESNÍCTVA, dalo naozaj zabrať. Svoje by vám o tom vedel rozprávať koordinátor lesnej pedagogiky OZ Prešov Peter Fedor. A naozaj všetci na stanovištiach sme mali plné ruky práce, pričom sa vôbec nešetilo silami, hoci na druhý deň všetkých čakalo spomínané repete v Sobraneckých kúpeľoch.

Kým v Prešove vládol dážď, v Sobraneckých kúpeľoch iniciatívu za krásneho slnečného počasia prevzali „krvilačné“ komare. Tých bolo ako húb po daždi. No kým prišli prvé autobusy s deťmi, stihli sme popri vykladaní pomôcok a materiálu použiť ochranné prostriedky, ktoré zabezpečili kolegovia z OZ Sobrance. Všetci a všetko na svojich stanovištiach je pripravené a tri hodiny venované stovkám detí sa môžu začať. Autobusy ich zo Sobraniec a okolitých obcí priviezli toľko, že o deviatej už bolo trávnaté priestranstvo pred pódium plné detí. V rámci programu pripravil svoje stanovište okrem závodov, ktoré boli súčasťou Lesníckych dní v Prešove, aj OZ Semenoles. S odbíjaním dvanástej hodiny sa plánovaný program lesníckych dní skončil a štafeta sa posúva do Košíc, ktoré organizujú Regionálne lesnícke dni 29. mája.

-as- - -vr-

Začiatok turistickej sezóny v Skanzene zasypali mračná smrekového peľu

Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu začal v utorok 1. mája už 16. turistickú sezónu. Okrem vystúpení mladých folkloristov, šermiarov a príhovorov hostí privítala návštevníkov aj ďalšia, tentoraz neplánovaná atrakcia – mračná žltého peľu z rozkvitnutých smrekov. Pri závane vetra pripomínalo prírodné divadlo dym zo zle rozkúrenej pece. Peľ sa usádzal nielen v očiach vystupujúcich či na uniformách lesníkov. Napríklad aj motoristi museli pri odchode z Vydrovskej doliny hromadne čistiť okná svojich tátošov.

„Vydrovská dolina je otvorená,“ zaznelo po príhovoroch členov štvorlístka, ktorý dolinu s Lesníckym skanzonom a časťou trasy Čiernohronskej železničky spoločne využíva. Každý z partnerov prezentoval, čo nové pripravil na túto sezónu. Riaditeľ Čiernohronskej železničky Aleš Bílek upozornil, že pre cestujúcich je pripravená nová reštaurácia, starosta Čierneho Balogu František Budovec informoval, že v tejto sezóne obec dokončí stavebné práce na novej kanalizácii a zrušia tak obmedzenia pri parkovaní motoristov z posledných dvoch rokov. Vidiacka rozvojová agentúra Vydra plánuje viacero aktivít zameraných na pripomienku historických udalostí a osobností, a napokon LESY Slovenskej republiky pripravili v skanzene takisto viacero noviniek pre turistov. Jednou z nich je zrenovovaný traktor Zetor 50 Super, ktorý bol jedným z prvých univerzálnych traktorov hromadne používaných v lesníctve. V diviacej zvernici pribudli dva diviачíky a v priebehu tejto sezóny plánuje OZ Čierny Balog, pod ktorý Lesnícky skanzen patrí, výstavbu makety pece na železo.

Otvorenie sezóny už tradične sprevádza kultúrny program. V tomto roku predviedli svoje umenie mladí folkloristi z breznianskeho súboru Malá Kýčera a bansko-bystrického Matičiarika, ktorí v úvode postavili máj. Návštevníkov čakalo aj vystúpenie divadelníkov a šermiarov VIA HISTORICA. Mimo pódia boli k dispozícii stánky remeselníkov, lesných pedagógov z OZ Čierny Balog a OZ Revúca priviezli na ukážku a spestrenie sviatočného dňa dva kone norika muránskeho.

-vr-

Levické poľovnícke dni ožili po ročnej prestávke – a znova aj pre deti

Levické poľovnícke dni boli v minulosti vychýreným medzinárodným stretnutím poľovníkov a priateľov prírody, na ktorom mohli návštevníci okrem každoročnej prehliadky trofejí navštíviť odborný seminár k aktuálnym problémom chovu a ochrany zveri či ochrany lesa pred zverou. Súčasťou Levických poľovníckych dní boli už tradične aj festival filmov o prírode a deň venovaný deťom.

Boli... lebo v minulom roku sa z viacerých

príčin podujatie neuskutočnilo a povinná prehliadka poľovníckych trofejí bola mimo Levíc.

To, čo sa nepodarilo vlani, dotiahli organizátori, medzi ktorými sú aj LESY SR, OZ Levice, do úspešného konca v tomto roku. „Je to už tretí priestor, v ktorom sú Levické poľovnícke dni,“ pripomenul primátor Levíc Štefan Mišák. Podujatie tak postupne prešlo z Domu kultúry Družba do CK Junior, no v tomto roku sa poľovníci a lesníci

dohodli s mestom a tohoročné LPD pripravili v priestoroch zimného štadióna. Ten ponúka dostatok miesta pre stále rastúci počet trofejí, ale aj na predajnú výstavu poľovníckych potrieb a pre lesnú pedagogiku, ktorú si v spolupráci so Strednou lesníckou školou v Banskej Štiavnici a poľovníkmi zobrali na starosť naši kolegovia z OZ Levice.

A tak v okolí štadióna našla približne tisícka detí zo základných a materských škôl v Leviciach pocitový chodník, koleso šťastia s otázkami z prírody, hladného medveda, ktorého bolo treba nakrmiť šiškami, dravce v sprievode ich chovateľov zo SLŠ v Banskej Štiavnici, ukážky zvukov zvierat a mohli si napríklad vyskúšať aj to, ako sa cítia koníky, ktoré v dvojzáprahu ťahajú drevo.

„Toto obľúbené podujatie vzniklo v roku 1995. Jozef Híkl, prednosta Krajského lesného úradu v Nitre, presadil myšlienku, aby sa v rámci chovateľskej prehliadky trofejí pre okres Levice usporiadala aj odborný seminár. Vďaka zánietenosti niekoľkých odborníkov lokálne podujatie vyrástlo na podujatie s celoslovenskou, ba medzinárodnou úrovňou. Odborné semináre sú každoročne zamerané na inú aktuálnu tému; v tomto roku to je legislatíva, africký mor ošípaných a šakal. Prínos odborných seminárov a workshopov v Leviciach je nesporne veľký a je dôležité v nich pokračovať,“ hovorí člen organizačného výboru František Zlehovec.

Dôležitou súčasťou LPD je aj festival filmov o poľovníctve a prírode. Hlavným motívom jeho vzniku bolo podľa Zlehovca okrem spštenia programu aj zvýšenie záujmu poľovníckej a ochranárskej verejnosti o filmovanie slovenskej prírody. Účel sa podarilo naplniť a za dvadsať rokov bolo v Leviciach uvedených 348 filmov.

-vr-

17. ročník súťaže Zelený objektív

Zelený objektív, súťaž mladých fotografov na tému les, je spoločná aktivita štátneho podniku LESY Slovenskej republiky – Lesníckeho a drevárskeho múzea, Združenia lesníčok a Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku. V ostatnom ročníku sa súťaže zúčastnilo 304 súťažiacich s 878 fotografiami – 145 žiakov základných škôl prihlásilo 375 fotografií a 159 študentov stredných škôl 473 fotografií. Do mimoriadnej súťažnej kategórie nazvanej „Významné lesnícke miesta“ poslalo desať súťažiacich 30 fotografií.

Hodnotiacia komisia pracujúca v zložení Jozef Fašanga, Vladimír Čaboun a Roman Uhliar ocenila osem súťažiacich. Prvú cenu v kategórii žiakov základných škôl si odniesol **Daniel Štancel** za fotografie *Aj drevo má dušu I a II*, druhá skončila **Rebecca Bencová** s fotografiami *Tiene lesa*, *Svetlo prírody* a *Pod horou* a na treťom mieste sa umiestnil **Mário Lupták** s fotografiami *Záhadne prasiatko* a *Zlaté vetvičky*. V kategórii študentov stredných škôl si za fotografie *Päťica dlhodobých priateľov*, *Výnimočný jedinec* a *Strom bezpečia víťazstvo* odniesol **Jakub Ďurajka**, druhý skončil **Denys Boyko** s fotografiami *Ráno v horách*, *Ranný mach* a *Borovicový kopec* a na tretí stupienok sa postavil **Jakub Šumský** s cyklom fotografií *Nevdačnosť*.

V kategórii „Významné lesnícke miesta“ komisia udelila jedno uznanie, ktoré získala **Agáta Čurná** za cyklus fotografií *Lesy, spievajte im!* a mimo súťažných kategórií bola udeľovaná Cena Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku, ktorú získal **Lukáš Krajčo** za fotografie *Východ slnka na Vysokej* a *Bobria robota I a II*.

Dôvod, prečo bola v 17. ročníku otvorená aj súťažná kategória „Významné lesnícke miesta“, je jednoduchý. V roku 2017 uplynulo desať rokov od chvíle, keď sa myšlienka označovať v teréne miesta výrazne spojené s lesníckou históriou našej krajiny zmenila na skutočnosť: dňa 17. mája 2007 bolo označené prvé významné lesnícke miesto – Poľovnícky zámoček a park v Topolčiankach spolu so sochárskym dielom Alojza Štróbla – a do dnešných dní k nemu pribudlo ďalších 47 lokalít. Aj prostredníctvom dvoch kníh, viacerých brožúr a výstav, a tiež vďaka rozhlasovému pásmu na vlnách RTVS sa za desaťrocie dostali významné lesnícke miesta do širšieho povedomia spoločnosti a sme radi, že ich neobišli ani naši súťažiaci – aj keď iba v nevelkom počte. Je to výzva ďalej aktívne propagovať túto myšlienku na verejnosti.

Z technickej stránky je väčšina fotografií zaslaných do súťaže tradične na dobrej úrovni. Pri pohľade na obsah je zjavné, že mnoho súťažiacich kladie znamienko rovnosti medzi „les“ a „prírodu“. To však nie je správne ani z pohľadu pozícií súťaže, ani všeobecne: príroda je širší pojem. Výsledkom je, že mnohé pôsobivé zábery z lúk, záhrad či parkov napriek svojej kvalite sa ocenenia nedočkajú.

Ocenení súťažiaci na vernisáži výstavy Zelený objektív 2017

Daniel Štancel – Aj drevo má dušu

Jakub Ďurajka – Výnimočný jedinec

Agáta Čurná – Lesy, spievajte im!

Jakub Šumský – Nevdačnosť

Lukáš Krajčo – Východ slnka na Vysokej

Ak sa pozrieme na súťažné práce cez prizmu fotografie ako umeleckého žánru, pozornosť si zaslúži iba malý zlomok súťažných prác. Prevažne ide o tvorbu autorov, ktorí sa fotografii venujú hlbšie: či už formou štúdia (ZUŠ, ŠUV a pod.), alebo je fotografia ich hobby a sú členmi fotokružkov, zúčastňujú sa fotografických táborov, workshopov a pod. Z tohto pohľadu je zjavné, že vedenie skúsenejších fotografov-mentorov je pre napredovanie mladých nadšencov fotografie najlepšia cesta k rozvoju ich kreatívneho talentu.

Z počtu súťažiacich v tomto roku aj v minulých rokoch vyplýva, že už nejaký čas je súťaž stabilizovaná. Teší aj fakt, že každoročne

sa objavujú fotografie, ktoré dokážu oslovit' a svojou kvalitou presvedčiť o výnimočnosti videnia fotografa. Snáď ešte dôležitejšia je skutočnosť, že rok čo rok sa objavujú noví záujemcovia, pre ktorých je súťaž podnetom na návštevu lesa: každý mladý človek, ktorého naša súťaž primäla do lesa vkročiť a poobzerať sa tu, je pre nás vzácny, a veríme, že ak aj bola jeho návšteva prvá, určite nebola posledná.

Výstavou *Zelený objektív 2017* úspešneavršujeme 17. ročník súťaže a otvárame ročník nasledujúci s poradovým číslom osemnásť.

Marek Vanga
Lesnícke a drevárske múzeum

Lesnícke vrečko prekypuje nápadmi

Niet nad prechádzku lesnou krajinou. Je to ten najlepší „butik“ nápadov a materiálu, aký sa inde nenájde. Stačí chvíľka fantázie, času, šikovné ruky a samozrejme lesnícke (či prírodovedné) vzdelanie a zábavná edukačná hra je na svete.

Ryšavý zábudlivec

Liesk Lieskovka zábudlivá je vzácny druh hlodavca vyskytujúci sa v porastoch liesky obyčajnej. Nájdete ju prevažne koncom leta, keď sa rada vyhrieva pod týmto druhom dreviny. Ale opatrne... Je veľmi známa tým, že ak ju vystrašíte, premení sa na pár lieskových orechov. O tomto druhu je známe, že často netuší, kde jej hlava stojí, a to doslovne. Vtedy už pomôže iba kúsok dekoračného drôtu a šikovné láskavé ruky, v ktorých razom ožije.

Nie je Dreváčik ako dreváčik

Teda v našom prípade nejde o žiadnu zdrobneninu dreváčkov, ktoré sa bežne využívajú na nosenie, ale o nového sprievodcu lesom, ktorého si deti samé dokážu vyrobiť, a v prípade potreby aj obliecť... Že netušíte, o čom, teda o kom je reč? Dreváčik je bežný obyvateľ lesa a nový sprievodca aktivitami lesnej pedagogiky. Vyrastá všade v lese, ale čo je najzaujímavejšie, väčšinou rastie hore nohami... Dreváčikov je veľké množstvo, môže byť dubový, bukový... (teda akýkoľvek, podľa toho, na akom druhu dreviny ho budete hľadať). Nie vždy však v lese vyrastie v celku, a preto potrebuje našu pomoc. U Lieskoviek sa často stáva, že si niekde zabudnú hlavu, no Dreváčik má väčšinou

problém s rukami. Tie mu však môžeme šikovne primontovať pomocou kúska špagátika. Potom už stačí len namaľovať,

prípadne nalepiť oči, a náš lesaznalý kamarát je na svete. Nezabúdajte však, že ruky musí mať z rovnakého druhu dreviny ako zvyšok tela. Ideálne je, ak mu urobíte aj obliečenie z listov, ktoré sú pre neho charakteristické. Tak veľa zábavy pri spoznávaní Dreváčikov.

Javorvážky v lete

Javorové vážky = javorvážky nájdeme často letieť v lete. Teda na prelome leta a jesene. Zoskakujú z javorov, až sa im z toho hlava zakrúti. Nečudo, že si pri tom rôznym spôsobom vyklbia krídelká. Väčšinou sa ich snažia zachrániť lesníci a lesní pedagógovia. S javorvážkou treba pracovať veľmi opatrne, aby sa pri jej záchrane neponičili pomerne krehké krídla. Ideálne sa zotavujú na listoch javora, z ktorého zoskakujú. Takže majte na pamäti, že javorvážky horské potrebujú listy z javora horského, mliečne z javora mliečného, poľné z javora poľného, a tak ďalej. Šikovní pozorovatelia prírody majú doma všetky druhy javorvážok. A koľko ich máš ty?

S lapačmi do lesa

... tak znie názov nového komunikačného projektu štátneho podniku LESY SR, no popravde žiadnemu lesníkovi by ani len vo sne nenapadlo umiestniť lapače priamo do zdravého lesného porastu. Lapače, lapáky, montáž, umiestnenie, teória a prax... to všetko si na vlastnej koži vyskúšalo 10 študentov Strednej školy lesníckej a drevárskej v Liptovskom Hrádku a desať študentov z Gymnázia Andreja Sládkoviča z Banskej Bystrice pod odborným dozorom lesníkov z OZ Slovenská Ľupča.

„Lykožrút, ako celospoločenský problém spojil lesníkov a verejnosť spája generáciu v produktívnom veku a generáciu prekračujúcu prah dospelosti,“ prezentuje hlavnú myšlienku projektu vedúci odboru komunikácie Marian Nosál. „My všetci túžime po lesoch, ktoré budú plniť verejnosti prospešné (lesnícky produkčné i mimoprodukčné) funkcie, a preto sme dnes tu.“ „Chceme mať lesy, ktoré budú produkovať kyslík, zadržiavať vlahu, zachytávať prach, ktoré budú tvoriť vhodný životný priestor pre rastliny a živočíchy, ľuďom poskytovať možnosť športovo sa vyžiť, ale tiež relaxovať a liečiť sa z respiračných chorôb.“ „To všetko a ešte omnoho viac nám všetkým poskytujú zdravé lesy,“ odznelo v diskusii na tému lesy a ochrana lesov, ktorej sa zúčastnilo 20 študentov tretieho ročníka v rámci projektu „S lapačmi do lesa“ na chate Lesy Donovaly 18. a 19. apríla 2018.

Predovšetkým si treba uvedomiť, že všetko, čo sa vymenovalo, je na Slovensku ešte stále zadarmo!!! No udržať lesy v kondícii nie je vždy jednoduché. V poslednom čase najmä tie smrekové postihuje kalamita za kalamitou. Tú veternú strieda lykožrútová, sem-tam si príde na svoje i podpňovka. Našťastie sa do suchých porastov v turistami vyhľadávaných dolinách ešte nezahryzol oheň – lebo to by bola hotová tragédia...

Motivovaní informáciami od Ivana Špildu z odboru Ochrany lesa a kolegov z OZ Slovenská Ľupča spájame sily a púšťame sa do kompletizácie lapačov. Už deň-dva ležia

v porastoch a tiež čakajú na svoju finalizáciu. S ich prípravou nám pomohli kolegovia z Odštepného závodu lesnej techniky z Banskej Bystrice. Štvorčlenné družstvá, každé pod vedením lesníka z prevádzky, montujú po štyri lapače. Tie pomaly zaplňajú trávnatú plochu pred ubytovacím zariadením. Úlohou druhého dňa bude ich umiestnenie v teréne tak, ako bolo prezentované, teda doplnia líniu lapačov vzdialených 50m od porostovej steny a na ukážku sa niektoré umiestnia v trojiciach do tvaru znaku mercedes. Každý z nich okrem feromónového odparníka musí obsahovať aj označenie s dátumom montáže a číslom, pod akým bude evidovaný. A teraz už len čakať na výsledok nášho úsilia. O zmysle ich umiestnenia sa presvedčíme pri najbližších kontrolách.

Nič si nenecháme pre seba, výsledkom našej dvojdňovej práce nie je „len“ aktívna ochrana lesa v podobe lapačov a lapákov, ale hlavne podklady na inštruktážne video, ktoré v školskom roku 2018/2019 poputuje z rúk lesných pedagógov na základné školy na Slovensku. Ale o tom potom...

Touto cestou by som sa chcela poďakovať všetkým, ktorí priložili ruku k dielu, hlavne kolegom z OZ Slovenská Ľupča, kolegom z OZLT BB, kolegom z generálneho riaditeľstva a z Lesníckeho a drevárskeho múzea... Do skorého videnia pri sčítavaní lykožrútov.

LESU ZDAR!

-as-

Lesu je ľahostajné, kto ho vlastní, ale nie je mu ľahostajné, kto sa oň stará a chráni ho.

60 rokov Odštepného závodu Námestovo

Symbolicky v apríli – v mesiaci každoročne venovanom lesom sa zišlo viac ako 140 súčasných a bývalých THZ OZ Námestovo, ako aj pozvaných hostí, aby si pripomenuli 60 rokov od jeho založenia, spoločne zaspomínali na časy minulé a vyslovili očakávania pre časy budúce.

Po slávnostnej úvodnej fanfáre trubačov sa vo štvrtok 19. apríla úvodného slova ujal riaditeľ OZ Námestovo Jozef Herud, ktorý oboznámil prítomných s obhospodarovaním štátnych lesov na Orave od roku 1958 až po súčasnosť. Aj keď išlo o slávnostné stretnutie, nedalo sa nepomenovať aj súčasné problémy, ktoré oravských lesníkov najviac trápia, a nepoukázať aj na víziu ich riešenia. Ide najmä o vetrové a podkôrníkové kalamity, ktoré za posledných 20 rokov zapríčinili od roku 1958 najväčšie škody na smrečinách. Vetrové kalamity väčšieho rozsahu boli v rokoch 2002, 2004, 2013, 2014 a 2017.

Vieme, že lesy plnia aj iné funkcie, a nie menej významné, ako je produkcia dreva. Ale vieme tiež, že toto všetko môžu plniť iba zdravé lesy, ktoré bez zodpovedného hospodára v najbližšom období nemusia byť. Preto my, súčasní lesníci pri príležitosti 60. výročia vzniku Lesného závodu Námestovo, chceme vyzvať všetkých, ktorí to myslia s lesmi dobre, aby urobili „Všetko pre ochranu Oravských lesov“, ako aj lesov na celom Slovensku, zaznelo v závere úvodného príhovoru riaditeľa OZ.

Túto zodpovednosť za stav lesov nám budú pripomínať aj „lesní anjeli“, z ktorých jeden bude umiestnený priamo v lese na Lesnícko-náučnom chodníku, druhý na Odštepnom závode a tretí, „lesný anjel“ bol odovzdaný generálnemu riaditeľovi za podporu dnešnej akcie, a tiež na to, aby pripomínal, že na severe Slovenska sú lesníci, ktorí chcú zodpovedne plniť odkaz J. D. Matejovie, ale i to, že im treba v ťažkých časoch pomôcť.

Myšlienky k aktuálnym problémom v pestovaní lesa a starostlivosti oň aj možné opatrenia na ich zvládnutie do budúcnosti prezentoval Pavol Dendys, pestovateľ na LS Paráč a predseda Oblastnej lesníckej komory Žilina.

Príhovormi a gratuláciami ďalej pokračovali generálny riaditeľ š. p. LESY Slovenskej republiky Marián Staník, zástupcovia lesníckeho školstva, a to Michal Ferencík z Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene, a Viliam Gerčák, riaditeľ SOŠ lesníckej v Tvrdošíne, riaditeľ CHKO Horná Orava Dušan Karaska, Vlasta Szabová z OZ Drevovody a kolegovia z Lesow Panstwowych

– direkcija Katowice, direktor Nadlešnictva Jeleśnia Grzegorz Basiura a jeho predchodca Andrzej Zbikowski a riaditeľ Nadlešnictva Ujsoly Piotr Olesiak.

Program oslavy, ktorý sa niesol pod mottom „VŠETKO PRE OCHRANU ORAVSKÝCH LESOV“ spestril okrem trubačov svojím „lesníckym“ vystúpením aj detský FS Flajšovanček.

Z histórie lesov na Orave a OZ Námestovo.

Lesy Oravy nielenže majú veľmi pestré vlastníctvo, ale za posledných šesťdesiat rokov sa menil aj ich obhospodarovateľ.

Pred šesťdesiatimi rokmi oravskí lesníci prevzali na seba veľkú zodpovednosť nielen za kmeňové lesy bývalého Oravského komposesorátu, ale aj za lesy, ktoré boli dovtedy obhospodarované ich vlastníckmi.

Počas tridsaťpäťročnej starostlivosti, do čias prinavrátania užívania lesov pôvodným vlastníkom, oravskí lesníci zvládli a aj dnes so ctou zvládajú všetky zadané úlohy, nielen v týchto, ale aj v pôvodných štátnych lesoch.

Orava od 14. storočia až do roku 1606 bola spravovaná nájomcami (velmožmi), ktorí dostávali toto územie do úžitku (nájmu) za peniaze od panovníkov.

V roku 1606 Hrad Orava s panstvom sa stáva súkromným majetkom rodiny Juraja Thurzu. Podmienkou vlastníckeho práva bolo, že majetok sa nesmel predať ani rozdeliť a jeho spravovanie zostalo u najstaršieho brata, prípadne najstaršej sestry. Bola to prvá akciovka, ak to tak môžeme nazvať, v lesníctve.

Spoločné obhospodarovanie všetkých lesov Oravy bolo ukončené v roku 1854, keď bolo bývalým poddaným (urbarialistom)

zámokého panstva pridelených 161 433 ha pôdy do vlastníctva obcí a v majetku komposesorátu ostalo 40 060 ha.

Po 104 rokoch sa zase začali obhospodarovat' oravské lesy spoločne.

V roku 1958 došlo k prevzatíu všetkých urbárskych lesov do operatívnej správy na základe zákona SNR č. 2/1958. To bolo rozhodujúce pre vznik Lesného závodu Námestovo, ktorý vznikol 1. 4. 1958 rozdelením jedného z troch lesných závodov, ktoré boli na Orave od roku 1956 a vo svojich začiatkoch obhospodaroval 12.090 ha lesnej pôdy.

Takto rozdelením LZ Zákamenné na dva lesné závody Námestovo a Zákamenné vznikli štyri. Ďalšími bol LZ Oravský Podzámok a LZ Habovka.

V roku 1974 po reorganizácii štátnych lesov na Slovensku došlo k zlúčeniu štyroch lesných závodov na Orave a vytvorili sa dva – LZ Námestovo a LZ Oravský Podzámok. LZ Námestovo hospodáril na celkovej výmere 34.493 ha lesnej pôdy a patrilo pod neho šesť lesných správ, jedna dopravná-manipulačná správa a jedna technicko-hospodárska správa.

Po 33 rokoch (v roku 1991) dochádza k prinavráteniu užívateľských práv pôvodným vlastníkom lesov, a tým k zníženiu výmery štátnych lesov.

Navyše v roku 1991 došlo k odčleneniu časti Roháčov od LZ Námestovo ku Správe TANAP-u Tatranská Lomnica – dnešné ŠL TANAP-u.

Toto zníženie výmery si následne vynútilo zefektívnenie riadenia Severoslovenských štátnych lesov a zlúčenie dvoch LZ do jedného – LZ Námestovo. V súčasnosti OZ Námestovo obhospodaruje prostredníctvom piatich LS 25.184 ha lesnej pôdy, čo je 34% výmery lesov Oravy, 6% obhospodarujú ŠL TANAP a 60% neštátne subjekty.

Viac o histórii a súčasnosti OZ Námestovo je možné sa dozvedieť aj z publikácie „Obhospodarovanie lesov Oravy od roku 1958 až po súčasnosť“ vydanéj pri tejto príležitosti,

ktorá čitateľa prevedie obdobím zmien v užívaní oravských lesov od založenia OZ až po pomenovanie súčasného ohrozenia. Zároveň poukazuje a navrhuje, akými

opatreniami sa dá zabezpečiť vyššia stabilita a biodiverzita obhospodarovateľných lesov. Publikácia je venovaná tým, čo lesu slúžili, slúžia, ako aj tým, čo to myslia s lesom naozaj dobre.

V súčasnosti OZ najviac ťažia vetrové a podkôrníkové kalamity, ktoré v posledných dvoch desaťročiach zapríčinili najväčšie škody na smrečínach od roku 1958. Intenzívnejšie vnášanie listnatých drevín, ale aj jedle do smrekových monokultúr sa začalo v 80. rokoch minulého storočia. V súčasnosti, pri intenzívnom rozpade smrečín, sú základom budúcich stabilnejších porastov. V pôvodných kmeňových štátnych lesoch, ktoré sú obhospodarované OZ Námestovo, sa zvýšilo zastúpenie listnatých drevín oproti roku 1958 o 6% na 19% v r. 2018. V porastoch do 60 rokov sa zvýšilo zastúpenie listnatých drevín až o 12% oproti roku 1958 z vtedajších 13% na dnešných 25%.

Na hospodárenie v štátnych lesoch spravovaných OZ Námestovo má výrazný vplyv aj ochrana prírody a NATURA 2000.

Od roku 2003 je časť obhospodarovateľného územia štátnymi lesmi zónovaná (CHKO Horná Orava) a časť tvoria prírodné rezervácie (CHÚ Malá Fatra) s príslušnými stupňami ochrany. Až na 60% výmery štátnych lesov v správe OZ Námestovo hospodárimo so značnými obmedzeniami (A, B, C-zóna), a z toho na 5% je úplný zákaz vykonávať hospodárske opatrenia.

V roku 2005 v zmysle NATURY 2000 bolo na Orave vyhlásené schválené a vyhlásené prvé chránené vtáčie územie na Slovensku – Horná Orava. Toto chránené územie tiež do značnej miery obmedzuje hospodárenie v lesoch. V roku 2017 bol schválený Program starostlivosti o CHVÚ Horná Orava, ktorý okrem iného vyčlenil územie hniezdísk hlucháňa hôrneho na ploche 7924 ha, z toho 6425 ha je v správe OZ Námestovo.

Orava, ktorý okrem iného vyčlenil územie hniezdísk hlucháňa hôrneho na ploche 7924 ha, z toho 6425 ha je v správe OZ Námestovo.

Radoslav Lorko
OZ Námestovo

Na výstave Silva Regina v Brne zastupovali LESY SR nákladniaky z OZLT

Me Medzinárodný veľtrh Silva Regina v Brne patrí k najväčším lesníckym a poľnohospodárskym výstavám v strednej Európe. V tomto roku sa ho opäť zúčastnil aj podnik LESY Slovenskej republiky, i keď nie priamo ako na predchádzajúcom ročníku, ale prostredníctvom upravených nákladných súprav na zväzanie dlhého dreva z OZLT. Tatrovky skompletizované v dielňach v Banskej Bystrici boli súčasťou stánkov výrobcov hydraulických rúk a ďalšieho príslušenstva. Hoci LESY SR nereprezentoval samostatný stánok, zastúpenie podniku v priestoroch dvoch rôznych firiem prinášalo svoje ovocie.

„Výstavu hodnotím veľmi kladne čo sa týka záujmu o produkty a značku LESY SR. Vystavovali sme v dvoch stánkoch a prvýkrát v histórii sme mali vystavené dve autá. Bola vystavená aj nová ruka ESSEL 185 na novej Tatre Phoenix. Podotýkam, že hydraulické kliešte na ruku aj osadenie samotnej ruky sú produktom OZLT,“ hovorí riaditeľ odštepového závodu lesnej techniky Róbert Kabina. Hoci bol podľa riaditeľa záujem o nákladné autá veľký, výrobná kapacita OZLT neumožňuje dodávky pre externých záujemcov. „V priebehu veľtrhu bol každý deň reálny záujemca minimálne o jedno auto,“ dodáva Kabina. V súčasnosti OZLT vyrába nadstavby a prívesy na 22 podvozkov Tatra, dodaných v závere minulého roka, a je predpoklad, že na jeseň bude strojárská výroba OZLT vyťažena ďalšími kompletizáciami podvozkov a hydraulických rúk, ktoré by mali byť dodané v priebehu nasledujúcich mesiacov.

Veľtrhy Techagro, Silva Regina a Biomasa druhú aprílovú nedeľu úplne zaplnili brnianske výstavnisko. Lesnícka časť veľtrhu bola koncentrovaná v okolí pavilónu Z, kde výrobcovia predstavovali napríklad harvestery, štiepkovacie stroje, vyvážacie súpravy a ďalšie stroje pre lesné hospodárstvo. Odborný sprievodný program v galérii pavilónu Z bol zameraný na revitalizáciu lesov po prírodných katastrofách, inventarizáciu či udržateľnosť vody v lese. Výstav sa zúčastnilo spolu viac ako 700 firiem a odhad počtu návštevníkov prekročil 120.000 osôb.

-vr-

Povojnový ústredný riaditeľ štátnych lesov na Slovensku Prof. Ing. Ladislav Dérer – 120. výročie narodenia

Narodil sa 15. 12. 1898 v Liptovskom Petri. Pochádzal z učiteľskej rodiny.

Maturoval na gymnáziu v Bratislave (1916), od roku 1919 študoval na Lesníckom odbore Českého vysokého učenia technického v Prahe (1924).

Známy lesnícky odborník a predstaviteľ lesníctva v polovici minulého storočia. Pracovať začal na taxačnom oddelení Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici. Pokračoval na Správe štátnych lesov v Cerekvici nad Bystřicí, na správe pily v Znojme a neskôr na Správe štátnych lesov v Topolčiankach.

V rokoch 1927 – 1936 bol prednostom Správy štátnych lesov v Kokošovciach a do roku 1939 prednostom známej Lesnej správy Brod v Žarnovici. Od roku 1939 pôsobil na riaditeľstvách štátnych lesov v Liptovskom Hrádku a v Solivare. V rokoch 1945 – 1948 bol ústredným riaditeľom Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov na Slovensku v Bratislave.

Od roku 1948 ako vysokoškolský profesor prednášal na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach, od roku 1952 aj na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene.

Bol vyznamenaný Československým vojnovým krížom a radom SNP II. triedy. V rokoch 1953 – 1954 v období politických procesov bol väznený.

Po návrate z väzenia pôsobil v ústraní v rokoch 1955 – 1958 na Lesostave v Revúcej, neskôr sa mohol vrátiť do Bratislavy na lesný závod, ale už nie do pôvodných pracovných i pedagogických funkcií.

Od roku 1958 bol na dôchodku. Ako dôchodca mohol v rokoch 1969 – 1971 ako vedecký pracovník pôsobiť na Katedre svetového lesníctva a drevárstva VŠLD vo Zvolene. V tom čase zomrel 16. 6. 1971 v Bratislave ako 73-ročný bez toho, aby sa dočkal politickej i osobnej rehabilitácie.

Ing. Dérer bol lesný odborník, ktorý sa zaoberal výberkovými spôsobmi porastného hospodárenia s hlúčkovitou prirodzenou obnovou a výchovou porastov. Zavádzal pokrokové metódy do ťažby, manipulácie, skladovania a zužitkovania dreva, najmä z hľadiska technizácie prác. Šíril lesnícku osvetu medzi lesným robotníctvom. Zaoberal sa sociologickými prieskumami v lesnom hospodárstve. Autor vysokoškolských učebníc, ktorý v rokoch 1941 – 1945 vydával seriál lesníckych a drevárskych príručiek. Odborné články uverejňoval v časopisoch Les, Poľana a inde.

Viliam Stockmann

140. výročie narodenia lesníka Ing. Vojtecha Konráda Janovického

Známy slovenský lesný inžinier, príslušník a člen „Collegia posledných štiavnických akademikov“, sa narodil 9. 4. 1878 v obci Torsky, okr. Levoča, v známej lesníckej rodine. Jeho otec bol lešmajstrom v Levoči. Aj on predtým študoval lesné inžinierstvo v Banskej Štiavnici, kde skončil štúdium v roku 1861.

Po absolvovaní stredoškolského štúdia sa zapísal v jeseni roku 1896 na Lesnícky odbor Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Študoval ako štipendista s ročným štipendiom 300 forintov, ktoré mu vyplácal Krajský lesnícky spolok (Országos Erdészeti Egyesület) v Budapešti. Na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici promoval v roku 1901. Oženil sa r. 1902 v Smolníku s Margarétou Arvayovou. Zúčastnil sa ako vojak 1. svetovej vojny, z ktorej sa šťastne vrátil domov.

Začínal v lesnej službe v Hranovnici, kde pracoval ako főerdész (nadlesný). Potom v rokoch 1920 – 1930 nasledoval dlhší pracovný pobyt v Štiavniku. Do Košíc sa

pristáhoval okolo roku 1930, kde pracoval s rôznymi úväzkami v taxačnej oblasti až do roku 1959. Vo svojom dome na Štefánikovej 75, neskôr Gottwaldova, mal kanceláriu

– vysunuté taxačné pracovisko, odkiaľ ako 80-ročný odišiel definitívne do dôchodku.

V roku 1957 sa zúčastnil osláv 150. výročia svojej Alma-mater – Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, kde sa stal zakladajúcim členom známeho „Collegia posledných štiavnických akademikov“, ktoré sa výrazne angažovalo v slovenskej lesníckej povojnovej histórii.

Jeho dcéra Margita si vzala za manžela Františka Dlouhého, budúceho známeho slovenského lesníka, prednostu oddelenia lesnej politiky na Povereníctve pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave. Z tohto manželstva sa narodil ďalší lesník už štvrtej generácie, absolvent VŠLD vo Zvolene František Dlouhý junior, ktorý v rámci emigračnej vlny po roku 1968 emigroval do Kanady, kde pôsobil ako lesník.

Ing. Vojtech Janovický zomrel po lesníckej produkčnom a úspešnom živote v Košiciach ako 83-ročný v októbri roku 1961.

Viliam Stockmann

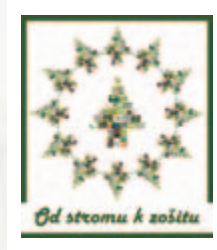
„Od stromu k zošitu“

Vyhodnotenie projektu štátneho podniku LESY SR

Na námety nových zošitov si príroda vbrala za svojich sprostredkovateľov práve fantáziu najmenších a vnukla im idey, ktoré sa každodenne odohrávajú v našich slovenských lesoch. Tradičné, s nádychom fantázie, maľované, kreslené, koláže či nebodaj vypalované do dreva alebo linoryty. Vskutku široká paleta štýlov a farieb. Táka bola prvá úroda na „našom“ zošitovníku.

Prvý ročník výtvarno-edukačného projektu „Od stromu k zošitu“, ktorý zorganizoval štátny podnik LESY SR, prebiehal vo svojej aktívnej fáze od 1. februára do 15. marca. Oslovení boli žiaci základných škôl, ktorí mali možnosť pripraviť výtvarné návrhy na dizajnové zošity v dvoch typoch 523 EKO, 524 EKO, s desiatimi grafickými prevedeniami v celkom množstve 200 000 kusov. Hlavnou podmienkou však bol námet súvisiaci s prírodou, lesom, lesníkmi, lesníctvom ako povoláním či lesnou zverou.

Do nového projektu Od stromu k zošitu sa z celého územia Slovenskej republiky zapojilo 327 základných škôl a na projekt bolo doručených neuveriteľných 3425 výtvarných prác. Z celkového množstva doručených žiackych výtvarných prác sa dňa 26. marca 2018 konalo hodnotenie súťažných návrhov za pomoci hodnotiacej komisie v dvoch kategóriách – kategória I: žiaci 1. – 4. ročníka základných škôl, a kategória II: žiaci 5. – 9. ročníka základných škôl. Hodnotiacia komisia pozostávala z Igora Gavulu z OZ Sobrance, Lesnícke a drevárske múzeum bolo v zastúpení Miriam Turayovej a Jany Bišturovej a Miloty Nádvorníkovej z odboru komunikácie GR. Na základe mailu zaslaného zamestnancom generálneho riaditeľstva sa hlasovania zúčastnilo aj ďalších 30 zamestnancov. V priestoroch Velkej zasadačky bolo z každej kategórie vystavených po 100 žiackych výtvarných prác. Hodnotiacia komisia vybrala po 15 prác z každej kategórie.

Mimoriadne ocenenie 2740.

Mimoriadne ocenenie 859.

Následne boli finálne práce sprístupnené na hlasovanie pre širokú verejnosť na webovej stránke štátneho podniku LESY SR v dňoch 9. – 30. 4. 2018. Spolu desať najlepších výtvarných návrhov bude slúžiť na návrhy pre obálky školských zošitov.

Kategória I

1. miesto 178 – 8 rokov, ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Bratislava

Vítězná práca kategória I. 178.

Kategória II

1. miesto 3203 – 13 rokov, ZŠ s MŠ P. Pázmány s VJM, Šaľa

Mimoriadne ocenenie za originálne prevedenie:

Vypalovanie do dreva:

2740 – 11 rokov, ZŠ s MŠ Veľká Lomnica, Veľká Lomnica

Rezba do lina

859 – 10 rokov, ZŠ Ďurčiná

Celkovo bolo v obidvoch kategóriách zaregistrovaných 2698 hlasov. Žiakom, ktorí vytvorili víťazné návrhy, budú v priebehu mesiaca jún prostredníctvom spádových odštepnych závodov odovzdané vecné ceny, a triedy, ktoré navštevujú, získavajú aktivity lesnej pedagogiky. Po vyhotovení zošitov so žiackymi návrhmi ich budú LESY SR na svoje náklady začiatkom školského roku 2018/2019 distribuovať do škôl, ktoré sa do projektu zapojili a o zošity prejavili záujem.

Prvoradým cieľom výtvarno-edukačného projektu bolo dať žiakom priestor na zamyslenie sa a priblíženie našej práce. Prostredníctvom zošitov vyzdvihnutie dreva ako obnoviteľnej suroviny, z ktorej výroby nám všetkým neustále pomáhajú viesť komfortný život pri každodenných elementárnych činnostiach. V neposlednom rade vyzdvihnúť aj skutočnosť, že percentuálny podiel výmery lesných pozemkov z celkovej výmery Slovenska každoročne stúpa a práve aj zošity sa vyrábajú zo stromov rastúcich na našich lesných pozemkoch.

V prípade, že máte chuť a čas na výlet, tak vás srdečne pozývame do Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline, kde bude počas letnej sezóny v priestoroch horárne vystavený výber z finálnych prác projektu Od stromu k zošitu. -mn-

Vítězná práca kategória II. 3203.

Vývoj Oravského komposesorátu v období Slovenskej krajiny a Slovenského štátu

(2. časť – Prechod z I. ČSR cez II. ČSR po Slovenský štát)

Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov Slovenskej krajiny vzhľadom na okolnosť, že sa **odčleňuje od podniku Štátne lesy a statky v Prahe** a že prevezme podielovú účasť v tomto komposesoráte vo výške 78% a tým i právo komposesora štátu, musí sa postarať o zvolenie nových členov správneho výboru. Preto sa na mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré bude 14.12.1938 **navrhujú noví členovia správneho výboru komposesorátu:**

predseda: Ing. Jozef Biring, ústredný riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Bratislave,

riaditeľ: Ing. Peter Železnák, doterajší inšpekčný úradník Oravského komposesorátu,

zástupca ŠLM: Ing. Július Kňazovický, lesný radca a inšpekčný úradník,

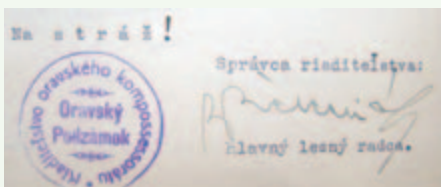
zástupca Ministerstva financií má byť ten zástupca, ktorý je členom Správnej rady ŠLM,

zástupca Ministerstva vnútra bude dodatočne určený svojim ministerstvom.

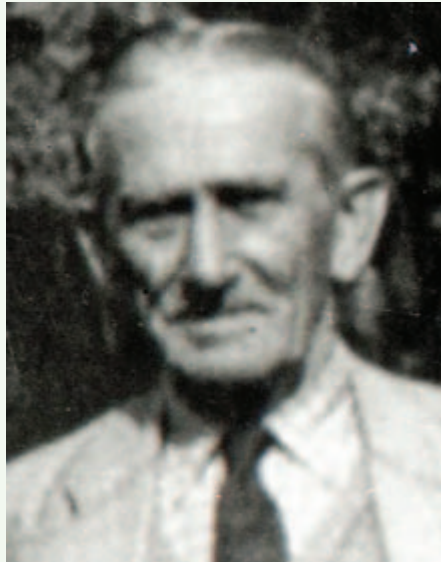
Týmto oznámením nastali problémy s doterajším českým vedením Oravského komposesorátu, pretože tento vyslovil námietky s protizákonným postupom zástupcov Slovenskej krajiny. Nepomohli námietky Dr. Ing. Karla Šimana, vývoj na Slovensku nadobudol rýchle tempo, prechodné krátke obdobie Slovenskej krajiny nevyriešilo problémové zákonné postupy.

O chaoze tých dní svedčí aj zápisnica napísaná dňa 21.11.1938 na riaditeľstve Oravského komposesorátu z príležitosti núteného odovzdávania agendy riaditeľstva Oravského komposesorátu z rúk riaditeľa, vrchného lesného radcu Ing. Františka Vačlenu, do rúk novo ustanoveného riaditeľa, lesného radcu Ing. Petra Železnáka. Dočítame sa v nej okrem iného:

„Výnosom Ministerstva hospodárstva Slovenskej krajiny v Bratislave č. P-23-VI/1938 zo dňa 3.11.1938 a exhibovaného u riaditeľstva pod č.39 prez/1938 zo dňa 17.11.1938 stanovený bol Ing. Peter Železnák, lesný radca vládny komisárom Oravského komposesorátu s dočasnou právomocou riaditeľa Oravského komposesorátu a predsedu správneho

Pečiatka Or. komposesorátu s podpisom riaditeľa Ing. Železnáka

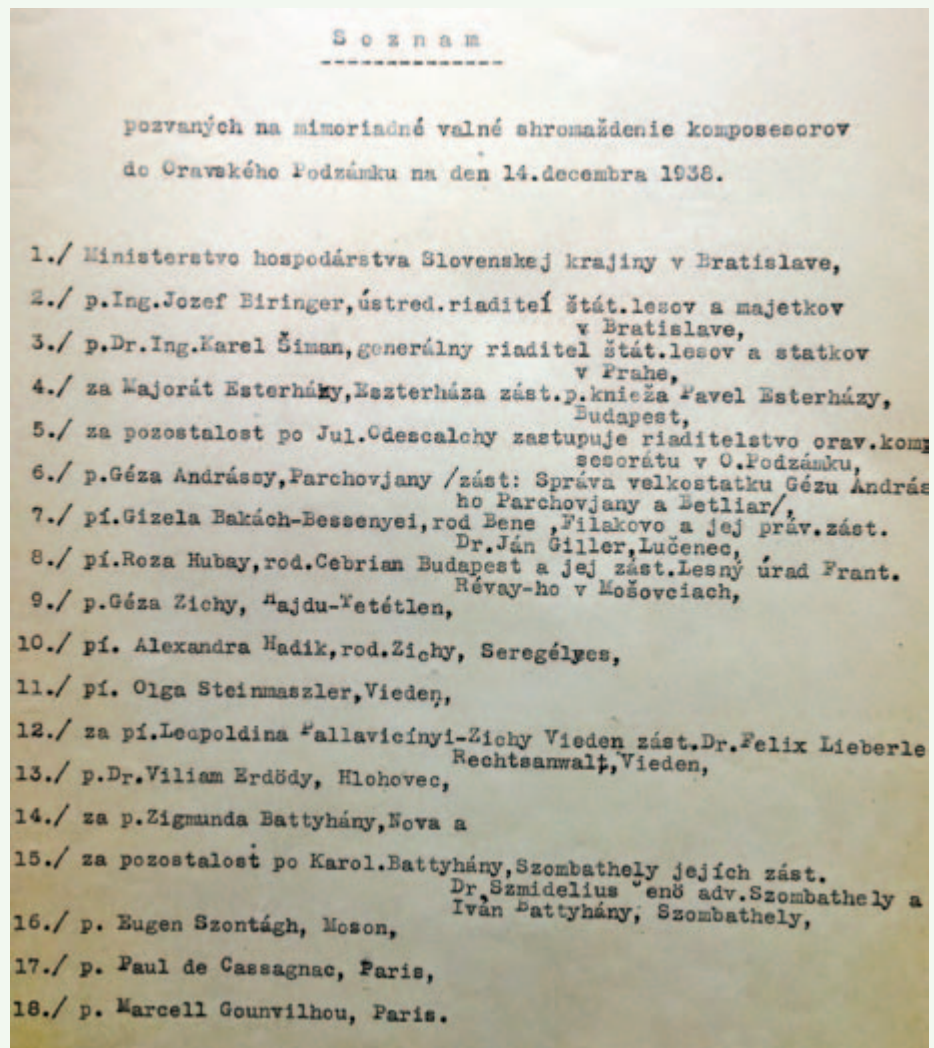

Ing. Peter Železnák – riaditeľ OK za Slovenského štátu

výboru na základe ktorom preberá agendu riaditeľstva Oravského komposesorátu. Odovzdávajúci riaditeľ Ing. Vačlena prehlásil, že odmieta akúkoľvek zodpovednosť za ďalšiu správu Oravského komposesorátu a uplatňuje námietku, že ako príslušnými orgánmi ustanovený riaditeľ Oravského komposesorátu nebol doteraz zákonným opatrením tejto funkcie zbavený.

Dramatické týždne v Správnej rade Oravského komposesorátu, kedy české zákonné vedenie nechcelo odstúpiť, vyriešila až nová politická situácia. Všetky tieto problémy, ktoré prerastali už v závažné nedorozumenia boli zmietnuté zo stola vyhlásením Slovenského štátu.

Nová politická situácia privodila aj navrátenie komposesorátneho majetku z Poľska. Riaditeľstvo Oravského komposesorátu dňa 10.11.1939 pod č. 3829-II/1-1939 zasiela list Ministerstvu hospodárstva (Ústrednému

Zoznam komposesorov v roku 1938

riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov) v Bratislave vo veci doplnenia evidencie pozemkovej držby z doplnenia majetku z Poľska. Predkladajú sa 2 výkazy pozemkovej držby:

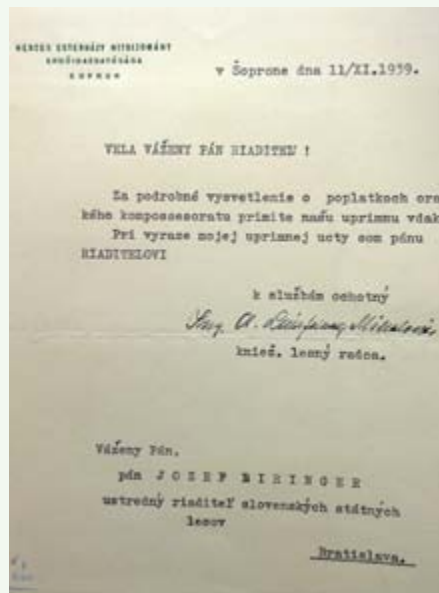
1. Plochy Oravského komposesorátu, ktoré boli v r. 1938 zabraté Poľskom a teraz komposesorátu naspäť vrátené.
2. Plochy Oravského komposesorátu, ktoré boli plebiscitom v roku 1920 pridelené Poľsku, poľským štátom od komposesorov vykúpené a teraz ako samostatné štátne polesie v Hornej Zubrici spravované Riaditeľstvom Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku.

Ďalším spisom Riaditeľstvo Oravského komposesorátu dňa 22.11.1939 pod č. 4006-II/Z-1939 odpovedá Ministerstvu hospodárstva (Ústrednému riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov) v Bratislave, Štefánikova 1/a, na výtky, ktoré udelilo Riaditeľstvu Oravského komposesorátu vo veci obsadeného územia nasledovne:

- Dňa 13.9.1939 vykonal informatívnu cestu na pripojenom území správca riaditeľstva Ing. Peter Železnák, hlavný lesný radca. V tom čase územie bolo obsadené nemeckým vojskom. Najspolahlivejšie informácie mohli dať farári v Lipnici a v Orávke, ktorí spravovali patronátne fary a ktorí teda boli informovaní aj ohľadne bývalého majetku Oravského komposesorátu. Tu získal informácie, že tento majetok prešiel do vlastníctva poľského štátu. O osude zamestnancov bývalej poľskej správy sa však nemohol nič dozvedieť.
- Dňa 15.9.1939 sa boli informovať na Okresnom úrade v Trstenej správca riaditeľstva Ing. P. Železnák a Ing. J. Kyjo, lesmajster, ohľadne toho, či by bolo možné najímať robotníkov do lesných prác z radov obyvateľstva na pripojenom území. Mienili najat' robotníkov k spracovaniu dreva po polome v Erdutke, nakoľko časť robotníctva narukovala k vojsku a časť z práce vystúpila, takže hrozilo nebezpečenstvo, že hmota z polomu nebude spracovaná do zimy. Okresný náčelník s ochotou privolil žiadosti zástupcov riaditeľstva, avšak im odporučil, že bude účelnejšie, keď títo pôjdu priamo do dotýčnych obcí a môžu podať bližšie pracovné podmienky záujemcom. Uvedení zástupcovia Oravského komposesorátu nato zašli do obcí Horná a Dolná Lipnica, Horná a Dolná Zubrica, kde u miestnych starostov dali zvolať viacerých obyvateľov a oznámili im možnosť zamestnania. Tiež zariadili u farára v Lipnici, aby v kostole vyhlásil, že všetci lesní robotníci môžu byť zamestnaní u Oravského komposesorátu. Napokon podotýkame, že táto akcia bola úspešná, pretože nastúpilo 70 robotníkov z pripojeného územia.
- Dňa 19.9.1939 vykonal správca riaditeľstva Ing. Železnák služobnú cestu na Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov do Bratislavy a mienil prerokovať otázky späť pripadnutého majetku, s ohľadom nato, že tento bude patriť štátu a nie Oravskému komposesorátu. Pre neprítomnosť

kompetentných, túto vec nemohol prerokovať.

- Dňa 24.9.1939 pri služobnej ceste zástupcov Ústredia štátnych lesov a majetkov do Oravského Podzámku bola záležitosť riešená tak, že správu lesov štátnych na pripojenom území prevezme Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku.
- Dňa 26.9.1939 zástupcovia Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku vykonali miestne šetrenie v Hornej Zubrici. K nim sa pripojili aj zástupcovia riaditeľstva Oravského komposesorátu, len za účelom informatívnym, ktorí potom vykonali ďalšiu služobnú cestu na Správu ŠL do Polhory.

List Ing. Mihalovitsa, kňazacieho radcu, podielníka komposesorátu.

- Nevyplatené podiely komposesorom nemohla účtárne dosiaľ vybaviť z dôvodu, že dvaja zamestnanci účtárne (Kršák a Kubášák) narukovali k vojsku a zostávajúci dvaja zamestnanci vykonávajú len neodkladné účtovné záležitosti. Archív účtarne vplyvom vojnových udalostí je vo veľmi neusporiadanom stave. Podpísaný správca riaditeľstva Ing. Peter Železnák, hlavný lesný radca. Všetky pozemkoprávne, účtovné a vlastnícke listy znamenali množstvo práce a registrácií, pracovalo sa na tom najbližších 5 vojnových rokov, aby následne keď sa práce ako-tak usporiadajú, v novom štátoprávnom usporiadaní v roku 1945, vrátené územia sa zase odovzdali Poľsku. Väčšie zmeny nastali v zložení Správneho výboru Oravského komposesorátu (SVOK) koncom roku 1938. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej krajiny 3.11.1938 menovalo za vládneho komisára OK les. radcu Ing. Železnáka a na mimoriadnom valnom zhromaždení OK 14.12.1938 v Or. Podzámku bol za predsedu SVOK zvolený Ing. Jozef Biringer, ústredný riaditeľ ŠLM Slovenskej krajiny,

za členov vládny radca **Dr. Ján Obrcián**, za MF hl. fin. radca **Dr. Viliam Lepej**, za podnik ŠLM les. radca **Ing. Július Kňazovický** a vlád. komisár OK **Ing. Železnák**, ktorý sa neskôr stal riaditeľom OK.

Valným zhromaždením 18.3.1939 rozšírený bol počet členov SVOK o zástupcu Oravského duchovenstva **Ignáca Grebáča-Orlova**, farára z Veličnej (ktorý bol vlastne zástupcom štátu) a **Ing. Lámfalusyho - Mihalovicsa**, ktorý bol zástupcom súkromného komposesora kniežata **Pavla Eszterházyho**. Tento stav sa potom až do roku 1944, dokedy môžeme sledovať činnosť SVOK nezmenil. Valné zhromaždenia komposesorov a zasadania SVOK sa konávali spravidla v Oravskom Podzámku. Valným zhromaždením 8.3.1939 boli prijaté nové stanov, ktoré sa však v podstate nelíšili od stanov z roku 1925 (úradným jazykom OK i SVOK sa namiesto československého jazyka stal jazyk slovenský a zvýšil sa počet členov SVOK). Do právomoci SVOK podľa stanov patrila vrchná správa hospodárstva komposesorátu, preto bol povinný a oprávnený dávať riaditeľstvu OK príslušné hospodárske a administratívne pokyny.

SVOK prislúchalo vypracovanie platného rokovacieho poriadku a zmeny platného služobného poriadku pre zamestnancov OK. Do oboru pôsobnosti SVOK patrilo tiež:

- Zmena a schválenie jestvujúceho systému zariadenia lesov a určenie nákladov k tomuto potrebných
 - Menovanie a prepúšťanie všetkých úradníkov a zamestnancov, podliehajúcich služobnému poriadku pre zamestnancov OK, počítajúc do toho i úpravu aktívnych a penzijných požitkov
 - Uzavieranie všetkých nájomných a prenájomných zmlúv a predĺženie, eventuálne zmena tých, ktorých ročné nájomné prevyšuje 2.000.- Ks, niže tohto obnosu nájomné zmluvy uzaviera riaditeľstvo s výhradou schválenia SVOK
 - Rozhodnutie o veľkopredajni dreva a iných lesných plodín, pre malopredaj určené tarifné ceny podliehajú schváleniu SVOK
 - Rozhodnutie o zriadení dopravných, priemyslových závodov ako i vo všetkých hospodárskych otázkach OK
 - Vybavovanie patronátnych vecí a udeľovanie prezentov
 - Návrh na rozdelenie čistého výnosu medzi komposesormi
 - Určenie dňa, miesta, poriadku valného zhromaždenia OK
 - Vybavovanie vecí, ktoré valné zhromaždenie odstúpi správnomu výboru
 - Odpredaj nemovitostí do hodnoty 150 000.- Ks.
- V prípade neodkladnej potreby všetky tieto opatrenia bol oprávnený urobiť sám predseda alebo spolu s riaditeľom a výhradou dodatočného schválenia SVOK.

(pokračovanie v budúcom čísle)
Viliam Stockmann

Príbeh so šťastným koncom

V jeden príjemný aprílový podvečer sme sa s kolegami z LS Malužiná (Martinom Jan-kovičom a Radovanom Rísikom) vybrali na pozorovanie vtáčieho divadla opakujúceho sa pravidelne v tomto období. S uspokojením sme sa vracali z porastu, kde sa nám podarilo napočítať sedem slúk.

Nasadli sme do áut a viezli sa Malužianskou dolinou, ktorú začala prikrývať tma. Kolega Rado zrazu zastal na ceste a vychádzal z auta na obhliadku tmavej učupenej hrudy. Vystúpili sme a podišli k tajomnej hrude, ktorá nehybne sedela a lenivo otvárala oči. Učupenou hrudou bola sova obyčajná, ktorá pravdepodobne utrpela náraz. Na koreni zobáka mala krvavé zranenie a vôbec nebola rozrušená z našej prítomnosti. Otrasenú sme ju naložili do auta a zišli do signálu.

Tu som zavolať pánovi Mikulášovi Hančionovi – pracovníkovi Národného parku Nízke Tatry, ktorý podľa opisu zranení usúdil, že ráno po ňu príde aj s kolegom a vykonajú potrebné vyšetrenia. A tak sa aj stalo. Zverolekár po prehliadke nezistil zlomenie zobáka ani iné vážne poranenie. Sova si týždeň odpočinula v opatere pracovníkov Národného parku Nízke Tatry. Za našu starostlivosť sa potom odmenila pokojným letom pri svojom návrate do lesov Malužianskej doliny.

V súčasnom období stretov záujmov ochrany prírody a lesníkov je pár oblastí, v

ktorých sa zhodneme bez výhrad, a jednou z nich je aj pomoc zraneným živočíchom a ich návrat do voľnej prírody. Verím, že časom nájdeme spoločné riešenia aj v ďalších, oveľa závažnejších oblastiach. Bude to dlhá cesta,

no k veľkému cieľu treba spraviť vždy prvý malý krok.

Miroslav Priechodský
OZ Liptovský Hrádok

Lesy Slovenskej republiky, š. p.
Odštepny závod Liptovský Hrádok

Vás pozývajú

na prehliadku zhodov
z Chráneného poľovného revíru
Nízke Tatry

21. júna 2018 o 10.30 hod.
Lesná správa Čierny Váh

Po lesných školách v Maďarsku

Takmer tri desiatky zamestnancov podniku LESY SR, najmä lesných pedagógov, sa koncom apríla zúčastnili exkurzie v maďarských lesných školách s praktickými ukázkami aktivít s deťmi. Počas dvojdnového pobytu navštívili tri akreditované lesnícke lesné školy:

- Matracové ubytovanie Pála Domszkeho „Domszky Pál Matracszállás“,
- Lesné múzeum železnice v Kemence, Nírješská botanická záhrada a zveropark,
- Návštevnícke centrum a lesná škola Katalinpuszta.

Inšpiráciu inšpiráciu na využitie nápadov maďarských lesníkov v podmienkach LESY SR, štátneho podniku, hľadali naši kolegovia vďaka projektu „Lesníci na zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“. Ten je realizovaný v rámci Programu spolupráce INTEEREG V-A Slovenská republika-Maďarsko organizáciami LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, a IPOLY ERDŐ Zrt. O tomto projekte sme priniesli informácie v marcovom čísle Lesníka.

„Boli sme pozrieť pripravený program pre deti v Múzeu lesnej železnice v Kemence, so skupinou detí sme absolvovali cestu lesnou železnicou, turistický výlet, počas ktorého maďarskí kolegovia vysvetľovali deťom význam turistických označení a priebežne im vysvetľovali aj význam hospodárenia v lese, podmienky hospodárenia v chránenej oblasti Börzsönského pohoria a pod. Neskôr večer nám Lajos Puskás (predseda oddelenia pre Lesnícke lesné školy Národnej lesníckej spoločnosti) predstavil stav Maďarských lesníckych lesných škôl, ich minulosť, súčasnosť a budúce perspektívy;“ zhrnula v skratke časť úvodného dňa Nikoleta Nozdrovická z odboru projektov EÚ.

O tom, že sa maďarskí lesníci posunuli v práci s verejnosťou, najmä v jej materiálnom zabezpečení o niečo ďalej ako slovenskí, sa mohli naši kolegovia presvedčiť aj na druhý

deň v Katalinpuszte, kde im Rita Kemenes predstavila Návštevnícke centrum a lesnícku lesnú školu v Katalinpuszte aj ich programy, činnosti, aktivity či tematické dni

A aký bol podľa Nozdrovickej prínos tejto cesty? „Najmä výmena skúseností, inšpirácia z maďarskej strany, keďže oni majú verejnoprospešné aktivity väčšmi rozvinuté ako my“, dodala.

Podľa Martiny Kovalčíkovej z OZ Beňuš bola čerešničkou na torte tejto cesty Nyírješská botanická záhrada a zveropark s rozlohou 22 ha, s takmer 600 druhmi rastlín troch kontinentov (Európa, Ázia a Severná Amerika). V tomto zariadení o výmere 15 ha chovajú okrem domácej raticovej zveri aj exotické zvieratá ako emu hnedý, lama alpaka, kengura červenokrká či nosále červené.

„Celkovo môžeme konštatovať, že práca s verejnosťou sa u našich južných susedov realizuje na vysokej úrovni. Investovali nemalé finančné prostriedky či už do rekonštrukcie starých objektov (poľovnícke chaty, hospodárske objekty, ubikácie...), alebo vybudovaním nových centier. Významnou mierou im v tom pomohla maďarská vláda, ktorá vyhlásením programu „Modrá stuha Maďarskom“ motivovala verejnosť spoznávať krajinu (peši, po vode, na koni, na bicykli...), pričom snaha je na každom 40. kilometri zabezpečiť turistom aj možnosť ubytovania.“

Prajeme si, aby sme sa aspoň trochu priblížili k tomuto stavu. Prvý krôčik naša firma učinila vybudovaním objektu lesnej školy na OZ Levice.

-vr-

Kamenný vodopád a kamenné more pod hradom Šomoška

Nenáročnú, no zároveň zaujímavú prechádzku prírodou ponúka juh stredného Slovenska, konkrétne Cerová vrchovina a hraničná obec Šiatorská Bukovinka. Cieľom vašej cesty sa môže stať unikátny kamenný bazaltový vodopád a „kamenné more“ na úpätí kopca s hradom Šomoška.

Hrad Šomoška s prírodnými útvarmi stojí presne na hranici s Maďarskom v katastri obce Šiatorská Bukovinka. Hoci sa na hrad a ďalej ku kamennému vodopádu dostanete aj z maďarskej strany z obce Somoskőújfalú, odporúčame prechádzku po náučnom chodníku zo slovenskej strany.

Po odbočení z hlavnej trasy smerujúcej od Lučenca do maďarského Salgotarjánu vás cesta privedie až k parkovisku na začiatku náučného chodníka. Ten má približne 1,6 kilometra, vedie popri potoku, ktorý je v týchto miestach zároveň štátnou hranicou a prechádzka k prírodným zaujímavostiam trvá pomalým tempom približne polhodinu. Cestou prejdete okolo jazierok postavených začiatkom 20. storočia na chov rýb. Veľká časť výletu vedie po rovine, iba v záverečnej časti je mierne stúpanie. Trasa je preto vhodná aj pre rodiny s deťmi.

Prvou zastávkou po jazierkach je Kamenné more. To vzniklo ako dôsledok prirodzeného zvetrávania bazaltu a jeho ukladania na svahu. Prevažná časť kameňov má pôvod v dobe ľadovej, časť sa na svah dostala pri stavbe hradu.

O niekoľko desiatok metrov vyššie je „Kamenný vodopád“, ktorý vznikol pre štyrmi miliónmi rokov z bazaltovej lávy. Tá stuhla

v kráteri bývalej sopky pod zemským povrchom. Pomalé tuhnutie bazaltovej lávy je charakteristické päť až šesťbokou stĺpovou odlučnosťou. V ohnutej forme, akú ponúka táto lokalita, je však výnimočný. Bazaltové stĺpy boli odkryté pri stavbe hradu.

Na parkovisku zaplatíte v turistickej sezóne 1,2 € za parkovanie a 1,5 € za každú dospelú osobu. V cene je vstup na náučný chodník aj na zrúcaninu hradu Šomoška. Vstupný areál ponúka aj hojdačky, preliezačky pre deti či

ohniská s pripraveným drevom na opekanie, samozrejme, tiež v cene vstupného. Pre záujemcov sú pripravené aj ražne na opekanie či sekery na naštiepanie triesok.

-vr-

Doprava dreva lesnou železnicou IV

Lubochnianska lesná železnica

Približovanie dreva v minulosti aj v Lubochnianskej doline sa robilo podobne ako v iných lokalitách, a to kombinovaným spôsobom: plavením po Lubochnianke a povozmi. Na to boli vybudované na hornom toku rieky okolo roku 1812 dve klauzy na lepšie vzdutie hladiny – Nižný a Vyšný Tajch. V roku 1902 bola postavená konská trať. Výstavba hlavnej trate pozdĺž Lubochnianky až na koniec doliny na Močidlá spadá do roku 1903. Stavebné práce na trati s rozchodom 760 mm trvali necelý rok. Technické parametre Lubochnianskej lesnej železnice sa zhodovali s normami predpísanými a používanými na lesných železniach. Stúpanie na hlavnej trati bolo v pôvodnom pláne najviac 32 promile, no po povodni v roku 1925 bola časť trate taká podmytá, že musela prejsť vrátane zvršku generálnou rekonštrukciou, čo zmenilo aj spádové pomery. Trať mala niekoľko unikátnych priorít:

- Prvá lesná železnica postavená Uhorskými kráľovskými lesmi
- Prvá elektrická trakcia na lesnej železnici v rámci strednej Eúopy
- Mala vlastnú hydroelektrárňu, vybavenú dvomi Francisciho turbínami
- Na trati premávali dva exempláre elektrických lokomotív vyrobených špeciálne pre Lubochňu
- Využitie všetkých spôsobov pohonu: anímálny, parný, elektrický

Železnica mala údoľnú stanicu na drevosklade pri stanici Lubochňa na Košicko-bohumínskej železnici. Trať prechádzala cez kúpele Lubochňa a smerovala v dĺžke necelých 23 km (vrátane výhybiek a depa) pod Vyšný Tajch, kde sa na 19,5 km končila. Na hlavnej trati sa nachádzali výhybne Krátke, Kračov, Salafín, Jarovisko-Kľak, Rebrová, Blatná a Vyšný tajch.

Hydroelektrárň

Časť trate pokračovala aj vyššie, ale len vo forme motorovej trakcie. Na približovanie drevnej hmoty z bočných dolín sa stavali motorové trakcie Vyšná Štefanová, Rakytovo, Močidlo a Nižné Čierňavy. Rok 1921 priniesol nový rozvoj železnice po povolení verejnej osobnej dopravy.

Malá vodná elektrárň slúžila nielen na napájanie miestnych píl a osvetľovanie obce, ale prostredníctvom dvoch generátorov s výkonom 55 kW zabezpečovala jednosmernú trakčnú sústavu elektrifikovanej lesnej železnice s napätím 550 V. Technické vybavenie pozostávalo z dvoch elektrických lokomotív od firmy Ganz és Tárša Budapešť. Od roku 1916 tu premávala parná lokomotíva U 3575. Tá slúžila hlavne na odpratávanie snehu v zimných mesiacoch. V roku 1928 bola nasadená prvá

malá lokomotíva Gebus. Nahrádzovala hlavne pôvodnú konskú trakciu na bočných tratiach, ktoré neboli elektrifikované. Na nich boli nasadené aj prvé motorové lokomotívy BN30.

Vozňový park tvorili oplenové a plošinové vozne na prepravu dreva. Na trase boli nasadené aj osobné vozne z dielne v Lubochni na dopravu kúpeľných hostí. Počas SNP v roku 1944 slúžila železnička na zásobovanie materiálom pre partizánov. Priemerný ročný výkon pri preprave dreva bol 40 tis. m³. V roku 1957 prepravili na železničke 96-tisíc osôb.

V roku 1966 bola všetka preprava na lesnej železničke v Lubochni zrušená. Elektrický vozeň a vlečný vozeň sa nachádzajú v technickom múzeu v Brne. Elektrárň slúži ako stála expozícia Lubochnianskej lesnej železničky.

Milán Longauer

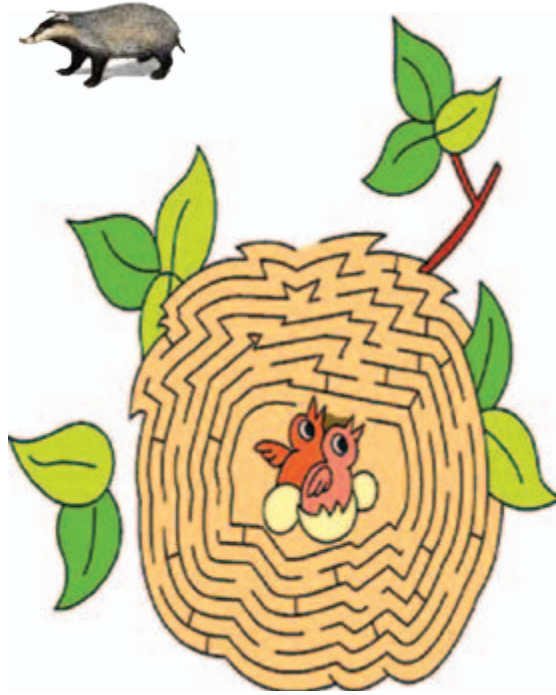

Elektrický rušeň GANZ s drevom na trati do drevoskladu

Milí kamaráti,

u nás v lese je naozaj rozprávkovo. Okrem lesných zvieratiek k nám čoraz častejšie zavítajú rybári, keďže pstruhová sezóna sa už začala. V apríli sem chodili celé rodinky a zbierali medvedí cesnak. Počas mája vtáčiky odchovávajú svoje mláďatká, a tak je nás v lese čoraz viac. Dúfam, že aj vy budete veľa času tráviť v prírode, ale nezabúdajte, že s teplým počasím idú ruka v ruke búrky, a vtedy do lesa netreba chodiť. Búrky treba prečkať v bezpečí domova s úlohami, ktoré som pre vás pripravil. Pokúste sa nájsť vchod do hniezda kúdelníčky, a ak sa vám to podarí, potrápi vás desať rozdielov na obrázkoch s rybárom Peťom.

Veľa zábavy Ti praje kamarát jazvec Mišo ☺

UVERÍTE?

Meandre Hrona ukrývali poklad

Použitie nefunkčné a vyhodené bytové zariadenie niekedy neskončí v zbernom dvore, ale občas si jeho majitelia uľahčia prácu a odpad odpracujú rovno do blízkej rieky. Takto, a miestami ešte horšie, vyzeral ešte začiatkom mája Hron v blízkosti Telgártu, kde je vyhlásená prírodná rezervácia Meandre Hrona. Našťastie sa vždy nájde skupinka nadšencov, ktorá sa snaží rieku upratať, a tak to bolo aj v tomto roku. Z približne kilometrového úseku rieky vyniesli dobrovoľníci 670 vriec odpadu, niekoľko kusov spotrebnej elektroniky a bielej

techniky. Nechýbala chladnička, práčka aj šporák. A práve chladnička skrývala milé prekvapenie, ktorým bola malá plechová kasička s viac ako 290 eurami v dvojeurových minciach. Hoci sa nálezca, ktorý z pochopiteľných dôvodov nechce byť menovaný, snažil nájsť majiteľa chladničky, nikto sa k vyhodnému spotrebiču nehlásil. A tak peniaze poslúžili na úhradu prepravy odpadu. „Pôvodne bola brigáda nahlásená na 24. apríla, ale kvôli dažďu sme ju zrušili. Možno práve medzi tým chladnička aj s peniazmi priplávala,“ zamyslel sa šťastný nálezca. Občianske združenie, ktoré brigádu organizovalo, touto cestou neznámemu darcovi ďakuje a teší sa na ďalšiu spoluprácu.

RECEPTÁR

Domáce gnocchi s medvedím cesnakom

Príprava: 40 min, **úprava:** 35 min, **porcie:** 4

Pesto: 60g medvedieho cesnaku, 40g strúhaného parmezánu, 40g píniových orieškov, 75 ml olivového oleja

Gnocchi: 750g zemiakov, 150g hladkej múky, 75g pšeničnej krupice, 4 PL rozpusteného masla, 2 ks vaječného žltka, 100ml smotany na šľahanie

Ostatné suroviny: Soľ, mleté čierne korenie, petržlenová vňať

Postup: Príprava pesta – do kuchynského robota dáme nakrájaný medvedí cesnak, parmezánu, píniové oriešky a olivový olej. Vymiešame na pyré. Zemiaky v šupke uvaríme v osolenej vode domäkka. Scedíme a necháme vychladnúť. Potom olúpeme, roztláčime a dáme do misky s múkou, krupicou, maslom, so žĺtkami a soľou. Vymiesime hladké nelepivé cesto. Cesto vyklopíme na pomúčenú dosku. Vyvalkáme na hrubší plát, ktorý nakrájame na pásiky. Tie pokrájame na trojcentimetrové kúsky, ktoré vidličkou trochu roztláčime, aby dostali svoj typický tvar a vzor. Varíme v osolenej vode asi päť minút.

Scedíme a dáme do panvice s horúcim maslom, ktoré opečieme. Pridáme 4 PL pesta a smotanu. Necháme prejsť varom a odstavíme. Dochutíme soľou a korením.

Rozdelíme na tanieru a ozdobíme petržlenovou vňaťou.

Dobrá chuť!

Jún

1. P Žaneta
Medzinárodný deň detí
Deň detí na Zuhračke
Deň detí v Zubrej zvernici v Topolčiankach
2. S Xénia, Oxana
Paráda 2018 – LP v rámci festivalu paraolympionikov na Dobrej vode
3. N Karolína, Kevin
Deň detí v spolupráci s Kysuckým múzeom
Cesta rozprávkovým lesom v okolí Smolenického zámku – LP spoluorganizátor
- 4 P Lenka, Lena
5. U Laura
Svetový deň životného prostredia
6. S Norbert
7. Š Róbert, Róberta
Čo šepká les 2018 – Múzeum vo Svätom Antone
8. P Medard
Deň najlepších priateľov
Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
9. S Stanislava
Muránske hradné dni – areál hradu Muráň
Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
10. N Margaréta, Gréta
11. P Dobroslava
12. U Zlatko
AQUA 2018 – Expo Center Trenčín – 22. ročník medzinárodnej výstavy vodného hospodárstva, hydroenergetiky, ochrany životného prostredia, odpadového hospodárstva a rozvoja miest a obcí
13. S Anton
AQUA 2018 – Expo Center Trenčín – 22. ročník medzinárodnej výstavy vodného hospodárstva, hydroenergetiky, ochrany životného prostredia, odpadového hospodárstva a rozvoja miest a obcí
14. Š Vasil
Svetový deň darcov krvi
AQUA 2018 – Expo Center Trenčín – 22. ročník medzinárodnej výstavy vodného hospodárstva, hydroenergetiky, ochrany životného prostredia, odpadového hospodárstva a rozvoja miest a obcí
15. P Vít
16. S Blanka, Bianka
Dni mesta Považská Bystrica
17. N Adolf, Adolfína
18. P Vratislav
Deň otcov
Medzinárodný deň piknikov
19. U Alfréd, Alfréda, Leoš
20. S Valéria
21. Š Alojz
Deň kvetov
Výstava zhodov parožia z Chráneného poľovného revíru Nízke Tatry – LS Čierny Váh
22. P Paulína, Paulín, Paula
23. S Sidónia, Sidón
BURZA STAROŽITNOSTÍ A GAZDOVSKÉ TRHY – Expo Center Trenčín – Burza starožitností, zberateľských predmetov a zaujímavostí a Gazdovské trhy
24. N Ján
25. P Olívia, Tadeáš
26. U Adriána
27. S Ladislav, Ladislava
Svetový deň rybárstva
28. Š Beáta
Medzinárodný deň Dunaja
29. P Peter, Pavol, Petra
Strelecké preteky – OZ Levice
1. detský festival – Agrokomplex Nitra
30. S Melánia
Rimavsko – Sobotská Vetvička 2018
1. detský festival – Agrokomplex Nitra

Erby
s nádychom
lesaErb obce Devičie
(okres Krupina)Erb obce Helpa
(okres Brezno)Erb obce Litava
(okres Krupina)Erb obce Nemecká
(okres Brezno)Erb obce Pohronská polhora
(okres Brezno)Erb obce Ráztoka
(okres Brezno)Erb obce Trpín
(okres Krupina)

Máj 2018

Životné jubileá

50 rokov

Ing. Miroslav Holický, referent správy lesných pozemkov a reprivatizácie – OZ Šaštín
Rastislav Mikláš, technik, LS Nové Mesto n/Váhom – OZ Trenčín
Ivan Demo, vedúci LO, LS Pohorelá – OZ Beňuš
Vladimír Lupták, vedúci LO, LS Lučenec – OZ Kriváň
Ľubomír Gál, vedúci LO, LS Betliar – OZ Rožňava
Ing. Zuzana Urbančíková, účtovník – OZ Rožňava
Ing. Ján Marcin, ťažbár – OZ Košice
Ľubomír Červenko, vedúci LO, LS Stará Voda – OZ Košice

60 rokov

Tibor Studený, vedúci LO, LS Plášťovce – OZ Levice
Jaroslav Gocman, vedúci LO, LS Púchov – OZ Považská Bystrica
Ing. Elena Kubičková, vedúca ekonomicko-obchodného úseku – OZ Žilina
Ing. Oto Fehér, vedúci LS, LS Rožňava – OZ Rožňava
Ing. Anna Drančáková, oblastný kontrolór – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Vincent Kollár, vedúci LO, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza
Branislav Babnič, manipulant, ES Závadka – OZ Beňuš
Vladimír Madej, vedúci LO, LS Stropkov – OZ Vranov nad Topľou

35 rokov

Ing. Soňa Repková, hlavný účtovník – OZ Rimavská Sobota

Jana Lásková

Zasmejte sa

Chytil rybár zlatú rybku a nahlas dumá:
 „Budeš na masle so šalviou, trochu tymianu.“
 Rybka ho preruší:
 „Keď ma pustíš, splním ti želanie.“
 „Chcel by som, aby sme mali v parlamente len samých slušných, poctivých a inteligentných poslancov.“
 Rybka sa smutne pozrie a spýta sa:
 „Povedal si na masle so šalviou a tymiánom?“

...

Zrazí sa motorkár na ceste s vtáčikom. Chudák vtáčik spadne na zem, šklbe sebou, ale ešte nie je mŕtvý. Motorkárovi sa ho ulútosť a opatrne ho odvezie domov. Tam ho položí do kletky, natrhá mu chlieb, do misky naleje vodu a čaká, či sa uzdraví. Vtáčik sa za niekoľko dní skutočne preberie, rozhladne sa okolo seba a vidí mreže, chleba a vodu. V tom mu dôjde, čo sa stalo a hovorí: „Ty vole, ja som ho zabil!“

...

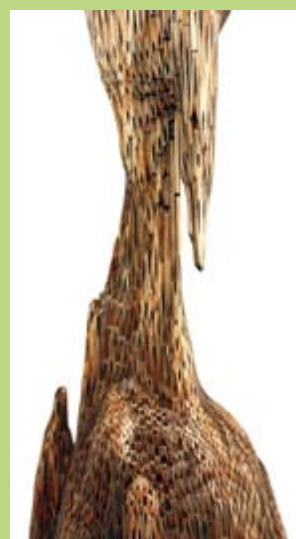
Bol som ráno za šéfom, že chcem pridať. Poklepal ma po ramene a povedal: „Tak pridaj!“

Chaos v podaní jednoduchosti

Sochy, ktoré zdôrazňujú chaos a krásu zároveň. Hmatateľná textúra a dôraz na jednoduchosť konštrukčných materiálov v podaní sôch, ktorým padli za obeť tisíce ceruziek... Ak si myslíte, že je to nemožné, tak ste na omyle.

„Drevené“ jaskynné útvary klesajúce zo stropu, ale aj rastúce z podlahy snažiac sa dosiahnuť spojenie. Takto by sa dalo najjednoduchšie opísať dielo s názvom Speleothem, ktoré zhmotnila svojimi rukami americká umelkyňa Jessica Drenk. „Najväčšou inšpiráciou pre moje diela je prírodný svet, za čo žnem v umeleckých kruhoch, ale aj zo strany bežnej verejnosti, uznanie. Hoci sa to zdá neuveriteľné, snažím sa prírodný svet interpretovať formou informačných systémov a usilujem sa o to, aby moje sochy naštartovali u pozorovateľa encyklopedické chápanie sveta.“

Pomocou transformácie známych objektov do foriem a vzorov inšpirovaných prírodou prezentuje Drenk ľudské hodnotenie sveta navôkol. Pod jej rukami sa funkčné stáva dekoratívnym, jednoduchý materiál zložitým a biznis jedinečným. Tým, že zoskupuje a formuje ceruzky do tvarov, ktoré naznačujú napríklad zvetranie dreva, snaží sa umelkyňa o spojenie medzi výtvarom človeka a prirodzeným javom prírody. Drenk poukazuje na chaos a krásu, ktoré možno nájsť v jednoduchých materiáloch.

„Celú jednu sériu plastík stvárnajúcich nie až také bežné prírodné útvary som sa snažila zhmotniť pomocou drevených ceruziek, bežného, denno-denne využívaného predmetu. Zároveň sa snažím pomocou plastík interpretovať aj fakt, že nie každý obyvateľ tejto planéty má rovnaké možnosti, a kým pre niekoho je bežné takpovediac všetko, sú ľudia, pre ktorých je takmer všetko na svete vzácné. Gaussova krivka prosto nepusti...“

Jessica Drenk vytvára plastiky z ceruziek, ktorých na sochu spotrebuje 1200 až 4000. A tu už sú niektoré výtvyry.... -as-

